DE SACELLO SIXTI 5. PONT. MAX. IN EXQUILIIS AD PRÆSEPE DOMINI EXTRUCTO...

Girolamo Badesi

507 F

DE SACELLO

SIXTI V. PONT. MAX.

IN EXQVILIIS

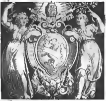
AD

PRÆSEPE DOMINI EXTRVCTO

HIERONYMI BADESII ROMANI

Carmen.

TRIBVS LIBRIS DISTINCTVM.

1872

ROMAE

Ex Typographia Vaticana.

M. D. LXXXVIII.

CVM LICENTIA SVPERIORVM.

SANCTISSIMO PATRI
ET
D. N. SIXTO QVINTO
PONT. MAX.

HIERONYMVS BADESIVS ROMANVS FELICITATEM.

QVAE multa, et præclara, B. P. ab ipſo ſtatim florentiſsimi tui Pontificatus initio, abs te hactenus, vix altero exacto anno, geſta ſunt, non minus fortiter et ſapienter, quàm ſplendide et magnifice: ea quidem, propter excelſi animi tui magnitudinem, et rerum ipſarum præſtantiam, cum omnium ſæculorum poſteritas merito admirabitur, tum omnium gentium linguæ, et litteræ iure optimo celebrabunt. Sacellum vero Exquilinum, aut verius templum, ad ſacrum Domini Præſepe, a te opere admirabili diuinitus extructum, tanto illuſtrius nominis tui memoriam ad æternitatem conſecrabit, quanto inter ceteras clariſsimas virtutes tuas, pietas, et religio magis eminet, atque elucet. Cuius ego templi pulchritudinem, et maieſtatem ſæpe cum admiratione conſiderans, tum præcipua qua-

dam erga beatiſsimam Dei genitricem deuotione inflammatus, auſus ſum, conſilio fortaſſe minus prudenti, ſed certe pio, cum tanti ædificij ſplendore tenuem, atque obſcuram induſtriæ meæ operam coniungere, et Sacellum Auguſtiſsimum tribus libris, heroico carmine, & poetico penicillo non tam deſcribere, quàm adumbrare. Hoc tibi, Pater Beatiſsime, quidquid eſt ingenij, aut laboris do, atque dico. Sentio me grandia humiliter, ampla demiſſe tractaſſe: ſed tuum eſt, Sixte Maxime, qui illius in terris vicem geris, qui non animum ex re, ſed rem ex animo æſtimare ſolet, munuſculi exiguitatem benignitatis tuæ abundantia ſubleuare. Ego certe præclare me collocaſſe arbitrabor ſtudium, & diligentiam meam, ſi & Sanctitati Tuæ non ingrata erunt, & viros ingenio, & dicendi facultate præſtantes, quibus & domus tua, & Vrbs ipſa omnium nationum altrix abundat, ad idem nobiliſsimum argumentum felicius explicandum aliquo modo excitabunt. Deus optimus, & illa ipſa, quam adeo colis, & veneraris, Dei mater, te, Pater Sanctiſſime, quamdiutiſsime ſeruet incolumem.

DE

DE SACELLO EXQVILINO SIXTI QVINTI PONT. MAX.

LIBER PRIMVS.

QVIS nouus hic ignis dulci præcordia ſenſu
Pertentat? venisq. ardens exæſtuat imis?
Neſcio quid magnum moueo, iuuat ire per altas
Exquilias, Chriſti infantis cunabula circum,
Summus vbi Paſtor SIXTVS, ſummusq. ſacerdos
Excubat, et ſacro perfunctus munere, partus
Virginei ſecum meditans miracula voluit.
Tu mihi Sancte Puer cæleſtes ſuggere ſenſus:
Sit fas ore tuas terreno dicere laudes,
Et ſuperis intrare frequens plaudentibus antrum,
Antrum, quod pecudes dudum, nunc magna receptat
Numina, et Eoos vocat ad Præſepia Reges.
Hoc iubet ipſe Pater SIXTVS, cui ſidera ſacro
Das regere imperio, et gentes pietate tueri:
En tibi naſcenti ſtatuit venerabile templum,

Relli-

Relligionis opus magnæ, cui regia cæli
Dat plauſum, et ſupplex cunctus proſternitur orbis.
Pallentis medium cæli taciturna per axem
Sidereo comitante choro, ſe luna ferebat,
Cum Virgo ætherei magno dignata Parentis
B. Virgin partus in præſepe Coniugio, ſancti nulla cum labe pudoris
Edidit in ſtabulo diuini gaudia fetus.
Exercitus Angelorũ. Huc ſe poſthabito aligerum demiſit Olympo
Haud numeranda cohors: aderant, qui verba Tonantis,
Et mandata ferunt, fidas demiſſa per aures,
Quiq. homines, vrbesq. regunt, quiq. intima cæli
Templa colunt, vultuq. Deum propiore tuentur.
Pars folijs decorant rimoſi culmina tecti,
Arbor vitæ Gen. 2. Et cæſos nectunt vitali ex arbore ramos,
Quam Pater Omnipotens, minitanti fulmina cælo
Cum iaceret, terrasq. alto miſceret aquarum
Diluuio, tantos merito ſeruauit in vſus.
Pars olea, et lauro, et beneolentibus integit herbis
Putre ſolum, et vario contextas flore coronas
Horrida ſuſpendunt ſtabuli laquearia circum.
Attollunt alij jam cæli intenta ſuperbis

Orbi.

Digitized by Google

Orbibus aulæa, ignoto ſpectanda labore:
Mirum operis decus, et nullis imitabile textum.
Nam rerum Genitor diuino fecerat auro,
Et multa inſignes variauerat arte figuras:
Cum tenero nondum radiarent ſidera cælo.
  Illic ardenti circumdatus vndique flamma
Igneſcit rubus, æthereas furit ardor ad auras. *Rubus ardens incombuſtus Exo. 3.*
Illa videbatur rigidos abſumere vepres,
Et circumuolitans nemorum per frondea paſci:
Hic tamen innocuos eludit viuidus ignes.
At ſilua in media trepidanti pectore paſtor *Moyſes*
Prodigio attonitus tanto, defixa tenebat
Lumina, et oranti ſimilis, veniamq. precanti,
Non audet propius flagrantes viſere dumos:
Commotusq. graui mentem pietate, ſacriq.
Relligione loci, direpto nuda cothurno
Prima pedis primi veſtigia ponit in herba,
Tum parat alterius pauitans exoluere nexus.
  Nec procul inde comis formoſa virentibus arbor
Infernos radice lacus, et vertice nubes
Tranſilit, et late frondentia brachia tendit,

Qua

Qua nitidum æquoreis Titan caput exerit vndis,
Et qua colla iugo flammantia ſoluit equorum:
Quam variæ circum, ramisq. ſub omnibus auras
Demulcent cantu volucres, ſummumq. cacumen
Alatum longo certant euincere tractu,
Et virides inter gaudent colludere frondes.
Statua, quã Nabuchodonoſor vidit in ſomnis Dan. 2.
Hic quoque, mirandum, ferit arduus aſtra Coloſſus,
Cui fuluo capita alta auro, nitidoq. lacerti
Pectoraq. argento fulgent, venterq. femurq.
Aere rubet, duroq. riget pars infima ferro.
Duratura diu tam firmo corpore moles,
Ni ſua fictilibus regeret veſtigia plantis,
Quam parte ex alia montis de vertice ſaxum
Sponte ruens, nulloq. vrgente, per ardua præceps
Percuſſis miſeram pedibus, deiecit ab alto
Culmine: tum ſonitum perterritus hauſit Olympus,
Diſſiluitq. tremens tanto ſub pondere Tellus:
Illa ſolo poſtquam exitiali concidit ictu,
Strauit, et immenſos infracto corpore campos
In cinerem, ac tenues ibat reſoluta fauillas.
At lapis extincta referens de mole triumphum

Cre-

Creuerat in montem, cæloq; immobilis alto
Intulerat caput, ac totum complecerat orbem.
Stant pauidæ circum turbæ, tremefactaq; gentis
Pectora, et inſolito rerum diſcrimine mærent.
Obriguere alij, gelidusq; in viſcera ſanguis
Intima conceſſit, moribundaq; membra reliquit.

Lapis paruus in montem magnum excreſcens Chriſtū uiſio

Talia conſpicuæ referunt miracula veſtes,
Queis maiora latent oculis non ſubdita noſtris:
Plura tamen ſpectanda forent, ſed cetera nondum
Cælicolum explicuere manus, quibus obrigit omnes
Exornare vias, aditusq; et compita circum.

At puer, æterno ſoboles æquæua parenti,
Cui mare, cui tellus, cælumq; et ſidera parent,
Heu pecudes inter gelida ſub nocte recumbit:
Heu paleas, fœnumq; premit, ſuffultus iniquo
Paruula membra thoro, et molles aſpergit ocellos,
Oraq; lacrymulis, teneros dum ſæuit in artus
Frigoris aura nocens, et ſenſu mordet acerbo.

Deus infans in fœno iacens

Inclyta quid Virgo tacita nunc mente reuoluit?
Quales virgineo verſat ſub pectore curas?
An cupit æthereo grates perſoluere Patri?

Et magnum pueri numen veneratur Ieſu?
Illius an ne animo tenerum perſentit amorem?
Illa ſilet, tepidoq; humectat lumina fletu:
Tanta ſubit mentem pietas natiq; patriſq;
Ipſe etiam cubito mentum ſubnixus Ioſeph
Hæret, et aſpectum miſcens infantis, ab imo
Corde trahit varios inter ſuſpiria ſenſus.

Angelorũ cantus. Cælicolæ interea lætos dant pectore cantus
Siue vt mortales moueant dulcedine cœtus,
Atque ſeni, caſtæq; ferant ſolatia matri:
Siue vt diuinos pueri teſtentur honores,
Inſolitamq; velint ſuperum quæ pectora complet
Carmine lætitiam terras vulgare per omnes.

Mundi & rerum omniũ creatio. Ille canit fidibus variarum exordia rerum;
Vt liquidum in magnos cælum concreuerit orbes,
Terraq; conſtiterit medio ſuſpenſa barathro,
Et nemora, et lætis permiſtas floribus herbas
Ediderit ſummi iuſſu genitoris in auras:
Vtq; recens primos terris oſtenderit ignes
Phœbus, et obſcuris lucem ſuffecerit aſtris:
Vt primum noctis luſtrarit luna tenebras,

Aſtraq;

Aſtraq. ſint varios cælo ſortita meatus:
Vt Patet omnipotens, qui condidit omnia nutu,
In gentes tollentem iras, cæloq minantem,
Vndique terrarum frænarit margine pontum.
Victrices altus geſtans in vertice lauros,
Et palmam dextra, iuuenes quem mille ſequuntur
Fulgentes oſtro iuuenes, ac tempora lætis
Frondibus ornati, cæleſtia bella canebat:
Quas victi pœnas dederint, quo turbine ab alta
Sint arce eiecti: contra quæ præmia claris
Soluerit æternus ſcelerum victoribus vltor.
Nam ſuperos inter quondam pulcherrimus omnes
Lucifer, inuidiæ ſtimulis agitatus iniquis,
Cæleſtisq. auidus regni, proprijq. decoris
Conſcius heu nimium, ſummo ſe opponere Regi
Infando eſt auſus bello, dum viribus olli
Se putat eſſe parem, ac tantos ſibi poſcit honores,
Tum decus aligerum Michael, fidiſſima cælo
Dextera, mente ferox, iuſtas exardet in iras,
Sacrilegum indignans facinus, ſeq. obuius offert
Auctori ſcelerum, cuncto ſpectante Senatu,

Luciferi, et Angelorum rebellium e cælo deiectio.

Ac tales fundit minitanti pectore voces:
Quem petis infelix? quo te furor impius vrget?
Tu ne Deo ſimilis? cui nam te iura daturum
Speraſti demens? ſceptrum immortale capeſſes?
Ipſa ne te cæli conclament atria regem?
Fas ne animo tantum de te tibi perfide fingis?
Te Deus omnipotens, qui numine terret Olympum,
Ac te perpetuæ donauit munere lucis,
Cui geris immani pollutum crimine bellum,
Michaelis victoria. Hinc procul ire iubet. Vix hæc effuderat ille,
Cum fracti cecidere animi, cecidere furores.
Nec mora cælicolæ, generoſi militis inſtar,
Cui palmæ arrectas auget fiducia vires,
Vnanimes ipſumq. ducem, cuneosq. rebelles
Agmine circumſtant denſo, totoq. repente
Palantes agitant cælo, foribusq. reuulſis,
Limine deturbant patrio. Non obſtitit vllus:
Non contra obniti: iuuenum non ſcuta prementum
Reſpicere eſt auſus dirum ſpirantia letum.
Exin præcipites rabidarumq. ora ferarum
Indutos, nebulas inter flammasq. ſequaces

Vltrix

Google

Vltrix horribili tellus excepit hiatu:
Commeritas illic ſcelerum per ſæcula pœnas
Inuiti ſoluent, nec erit ſpes vlla ſalutis.
  Aliger aſt alius, comitum plaudente corona,
Ardua purpureis tranabat nubila pennis,
Spargebatq; modos magnum per inane canoros:
Et ſacro vt primum pueri ſuperaſtitit antro,
Humanos leni deflebat carmine caſus,
Et veterem antiqui labem referebat Adami.
Quem Pater aligerum, cum iam mare, ſidera, cælum,
Telluremq; ſuo ſtatuiſſet pondere, molli
Finxerat argilla, et viridanti in ſede locarat
Mentis participem: longos vbi lætus in annos
Curarum expertem potuiſſet ducere vitam:
Ni ſacra diuini ſpreuiſſet iuſſa Parentis,
Dum nimium vxoris blando conceſſit amori.
Cui rex vmbrarum per florea rura vaganti
Vipeream indutus faciem, ſeſe impiger vltro
Obtulit, ac tali deceptam fraude fefellit:
Pomaq. mirantem grauibus pendentia ramis,
Nutantemq. diu tandem ſpe flectit inani,

Primi hominis creatio

Dæmonis inſidiæ, quibus Heuã decepit.

Ac

Ac docet e vetito fetus decerpere ligno;
Quæ ſimul ac dextram folijs iniecit amatis,
Et pomum infelix auido vix ore momordit,
Coniugis heu mentem venturi neſcia caſus;
Impulit oblato cunctantem munere veſci.
Ille autem pomi latitans ſub cortice virus,
Aeternamq. hauſit breuia inter gaudia mortem,
Peccatum originale. Seq. ſuamq. graui maculauit crimine gentem.
Hæc illi ſacro poſtquam cecinere ſub antro
Et vacuum vario complerunt æthera cantu:
Nuncius ætheréæ Gabriel certiſſimus aulæ,
Egregius forma et nitido conſpectus in auro;
Qui ſacra detulerat cælo mandata parentis,
Virginis ad ſedem, roſeo ſic ore profatur:
Cetera tum pubes cœtu ſtipata frequenti
Conſtitit ora tenens dictis intenta loquentis.
Gabrielis oratio. Veniſti tandem cælo ſubuecta ſereno
Alma dies orbi tot iam expectata per annos,
Qua Rex cælicolum, et magni fabricator olympi
Iſa. 45. Optatum liquidis demiſit nubibus imbrem:
Atque hominum nullo tellus exercita cultu

Fudit

Digitized by Google

Fudit odorato diuinum germine florem. *Iſa. 11.*
Iam vetus horrificos cæli inclementia vultus,
Et rabidos poſuit diffuſa luce furores,
Nec iam fulminibus trepidantes territat vrbes.
O fortunatam, ſi talia munera norit,
Humanam gentem, ſummi quam chara parentis
Funere progenies vltto moritura cruento
Dæmonis eripiet manibus, proprioq; piabit
Sanguine, et innocuam radiantibus inferet aſtris.
Vos o Paſtorum felicibus orta ſub annis
Agmina, quæ comitum iuſſis accita meorum
Poſthabitis gregibus, ſanctum properaſtis ad antrum:
In caſſum rapidas ferri mea dicta per auras
Ne ſinite, ad ſeros olim ventura nepotes.
Hic dudum in miſeras lucis qui prodijt oras, *Chriſtus infans verus Deus.*
Aſpera qui gelidæ perſenrit frigora noctis,
Et crebris gemitum ſingultibus interrumpit:
Hic puer, hic eſt, quem vatum monumenta piorum,
Et ſummo toties delapſa oracula cælo
Promiſere, ſacris regeret qui legibus orbem,
Ac turpes aras, ſceleraraq. templa, deosq.

Per-

Perderet infames, ſtygioſq. aboleret honores.
Hic ille eſt, magnas rerum qui torquet habenas,
Et ſuperos, homineſq. creat, pluuiaſq. niueſq.
Demittit cælo, et viridi nemora omnia fronde,
Immenſoſq. nouo conueſtit gramine campos:
Irrigat et liquidis ſitientes fontibus herbas,
Lætaq. diffundit varios per prata colores.
Hic ſoli ac lunæ, cunctis hic imperat aſtris,
Immaneſq. poli ſpatijs ingentibus orbes
Æterno ciet imperio, diuerſaq. motu
Tempora conſtituit nullo mutabilis æuo:
Et ſtellis aptam fulgentibus incolit arcem,
Aligerum glomeratæ acies, cui mille miniſtrant;
Cæleſtumq. hilarat præſenti pectora vultu,
Atque animis ſe ſe inſinuat, penituſq. latentes
Colluſtrat ſenſus, tenebras, curaſq. reſoluit,
Mortaleſq. hebetat manifeſto numine viſus.
Hic quondam aſſueuit iaculari fulmine montes,
Plagæ Ægypti Et rapido trepidas inuoluere turbine terras.
Exo. 10. Hic nimbo denſiſq. diem commiſcuit vmbris,
Exo 7. Cunctaq. in obſcenum conuertit ſtagna cruorem,

Ac

Ac diro extinxit vindex tot millia ferro *Exo.12.*
Corpora natorum ſcelus ob crudele Tyranni,
Et Pharias equitum turmas, currusq. rotasq. *Exo.14.*
Armaq. miſta viris ſtrepitantibus obruit vndis;
Hic quoque perpetuis vrget ſcelera omnia pœnis,
Et claros virtute viros cæleſtibus auget
Muneribus, cæliq. alacres in ſede reponit.
At nunc mortales, ſine viribus induit artus,
Acceſſitq. humiles, humili ſub imagine, ſedes,
Nec proprium paruo conrectum corpore Numen
Apparere ſinit, mortem ne terreat atram;
Dum cupit ob noxas hominum deponere vitam.
Tantum primæui ſobolem dilexit Adami.
Salue magne Puer magni veneranda Parentis
Progenies, quæ cuncta regis, cui ſeruit olympus,
Subijciturq. tremens nutanti vertice mundus:
Deſine frigidulis gelidas vagitibus auras
Implere, et fletu mortalia flectere corda.
Ferreus ah nimium, qui te cum viderit, imo
Non gemat ille animo, lacrymis effuſus obortis.
Te veniente, redit pietas, verumq. fideſq.

Septaq. virginibus terras pax alma reuiſit,
Felices terras, ſolioq. reſedit auito,
Cui placido delapſa polo comes aſtitit vltro
Iuſtitia, et priſco gaudet iam reddita Regno,
Iuſtitia, et pax oſculatæ ſunt Pſ.48. Ambæ oſtro inſignes, euinctæ frondibus ambæ
Dulcia libabunt læto ſimul oſcula vultu,
Et ſtabili fidas iunxerunt fœdere dextras.

At tua cum teneros ætas euaſerit annos,
Et crucis optata defunctus morte, ſacrati
Corporis attactu lignum ferale beabis,
Aſtraq. nota petes, magno præeunte triumpho;
Idololatria extincta. Sacrorum finet infandos gens impia ritus,
Atque aris vigilem eripiet penetralibus ignem,
Nec redimita geret funeſtis cornua ſertis
Victima ſanguineos inter mactanda miniſtros,
Aut moriens tabo crudeles imbuet aras,
Nec ſimulacra deûm collapſis obruta templis,
Feta dolis reddent adytis reſponſa recluſis;
Nec falſa illudent pauidas formidine mentes.
En turbata fremunt iam nunc Ægypria regna,
Atuaq. cæruleus fluuio, quæ lambit Araxes.

Et

Et Phrygiæ, Illyricæq. vrbes, et Caſpia tellus,
Impiaq. infandi ſacraria dæmonis horrent.
Iamq. tuum Oceani ſenſerunt littora nomen
Vltima, et auroræ populi, Nomadesq. Syriq.
Medorumq. Arabumq. genus, mollesq. Sabæi.
Mox aderunt reges extrema orientis ab ora, *Tres Magi reges.*
Sideris aſpectu moniti, pia dona ferentes;
Namque olim audierant veterum ſermone parentum
Cum noua purpureo primum fulgeret olympo
Stella, procul, noctisq. atras depelleret vmbras,
Atque ipſum inſolito ſuperaret lumine ſolem:
Æthere delapſum terris tunc affore Regem,
Quo regnante, pias ſeruarent ſæcula leges,
Et rerum genitor merito poriretur honore.
Quid moror? et cunctas memorem longo ordine gentes?
Iam te Roma colit ſuperis gratiſſima ſedes, ROMA
Quæ partu heroum felix, ſubnixaq. ſeptem
Arcibus inſurgit, ſummo velut æmula cælo,
Et magno premit imperio terrasq. fretumq.
Ille etenim picto fulgens Auguſtus in oſtro, *Auguſtus*
Aurea qui domitum victor dat iura per orbem,

Virgineis vbi te puerum conſpexit in vlnis
Æthera per ſudum manifeſto lumine ferri
Talibus impoſuit Capitoli in vertice ſupplex
Ara cæli. Auſpicijs aram, et ſacros tibi ſoluit honores.
Quin etiam clari flauas prope Tibridis vndas,
Inſignis pietate domus, pro munere miles
Fons olei. Quam tenet emeritus, bibulum ſaliente per æquor
Huc illuc oleo, viſu mirabile, fluxit.
Ingens prodigium: dabitur Romane quod olim
Tot ſacri haud dubio cecinerunt carmine vates,
Romanorum pietas et religio. Te fore, qui poſitis armis, faſtuq. ſuperbo,
Fallacesq. deum effigies, moresq. nefandos
Exoſus, vera populos pietate foueres.
Quæ tua tunc virtus? quæ religionis imago?
Quis rerum ſtatus? et caſtis quæ munera templis?
Ipſa renaſcentem gaudens mirabitur Vrbem
Roma ſuam, et ſuperis melior noua templa ſacrabit,
Et puerum, matremq. ſimul, magnumq. parentem
Ante pias vltro lacrymans venerabitur aras,
Hoc etiam tanto ſpecus admirabile partu,
Immenſum per iter ſtudio petet excita miro,

Et

Et calidum ex oculis fundet miſerantibus imbrem,
Crebraq. ſuppliciter ſacræ dabit oſcula terræ,
Has autem paleas, atque hæc præſepia ſecum
Auferet, et ſummo venerans in monte locabit, *Translatio Praeſepis in vrbem Romam*
(Exquilias olim veteres dixere Quirites)
Rex vbi Romanus pacem, ſeu bella pararet,
Iura dabat populo Tullus, legesq. ferebat; *Tullus Hoſtilius.*
Et nunc femineos vteri Lucina labores
Audire ac tet opem oranti dare credita matri,
Hortendo colitur luco; ſic finxit auorum *Lucus Lucinæ.*
Cæca ſuperſtitio ad miſeros deducta nepotes.
Hic tu rite locum templo ſanctiſſima Virgo
Optabis, totam ſpectes quo comminus vrbem *Templum S. Mariæ adstans.*
Orantum audituta preces, finemq. nefandis
Allatura malis, namque æthere lapſa ſilenti;
Dum placidos carpunt mortalia pectora ſomnos,
Egregium virtute ſenem, claraq. Quiritum *In Patritius Romanus.*
Nobilitate grauem, terris, opibusq. potentem,
Qui tibi ſe totum, ac tantas deuouerit vltro
Diuitias, heredis inops, miſerata monebis,
Huius vt in celſo montis tibi vertice ſedem

Ex-

Extruat, ac tacito cum ſol affulſerit orbi,
Aduolet huc, cunctо Patrum comitante Senatu,
Niues eſti ua miraculum. Æquoris et quantum tegeret demiſſa polo nix;
Tantum delubri moles complexa, ſub auras
Erigeret ſeſe, et ſtellis propiora teneret
Mane Heros, ſanctusq. Pater, duplexq. Senatus,
Exquilias venient, mistum fluet vndique vulgus,
Et proprijs cernes conuulſam ſedibus vrbem,
Huc ruere, ac totum concurſu ſeruere montem.
Quos plauſus pia turba dabit? quo pectore laudes
Concinet illa tuas? ſtudio quo geſtiet ipſas
Attrectare niues alieno tempore lapſas,
Sytius in terras cælo cum perfurit ardor?
Fundatio templi S. Mariæ ad niues. Tum latas longo ſignabunt limite foſſas
Et ſacra, te ſtimulante, citi fundamina ponent;
Nec mora longa ingens conſurget ad æthera templum.
B. Virg. imago miraculis clara. Hic tua prodigijs horrens ſtatuetur imago,
Quæ, cum dira lues, et letifer ingruet annus,
B. Virgo Romã peſtilentia liberauit. Romanam horribili ſoluet formidine gentem,
Quam leto eripiet lacrymis perculſa precantum,
Et pompa ingenti funeſtam ducta per vrbem.

Hic

Hic quoque parua tui populus cunabula nati
Aſſiciet donis pulchro compoſta ſacello; *Præſepe Domini*
Ingentem quorum aſſidue celebrabit honorem,
Donec cæruleo demiſſus ab æthere Paſtor,
Paſtor, Io, nimium fœlix, diuinitus ingens *SIXTVS Dei prouidentia mundo datus.*
Imperium accipiat, totum quo temperet orbem,
Et magnos cæli valeat recludere poſtes
Maximus ingenio, et præſtanti pectore SIXTVS,
Imperio cuius rerum vis nulla reſiſtet.
Ille tuam egregio decorabit munere ſedem
O Virgo, qua non erit altera pulchrior vſquam.
Sic manibus ſuſcepta tuis benefacta rependet,
(Qua terrena tenus diuinis munera donis
Reſpondere queunt, ſtudiumq. animuſq. ferentis) *SIXTI gratitudo erga Beatam Virginem.*
Namque nouo, inſigni fretus pietate, vetuſtum
Augebit templum templo, quo funditus omne
Transferat antiqua conuulſum ſede ſacellum;
Quod ſobolis veneranda tuæ præſepia condet.
O pietas virtusq. viri, ſpectandaq. magnis
Religio rebus, vos o cæleſtia mecum *SIXTI egregia virtutes.*
Pectora purpureos vulgo diffundite flores;

Et

Et magnum venturi extollite ad æthera nomen.
Non alio tantum gaudebit Principe tellus,
Nec tam felices vmquam admirabitur annos.
SIXTI venerandus aſpectus. Iam videor coram diuinos cernere vultus,
Et capitis decus egregium, preſſamq. coruſcis
Caniciem ſanctam gemmis, auroq. nitentem.
Salue magne Pater, totus cui ſeruiet orbis,
Et ſubdet rigidos humana potentia faſces.
Te metuent ſceleta, et fractis audacia telis,
SIXTVS ſcelerum vindex. Te prædæ ſceleratus amor, te ſparſa recenti
Cæde manus, trepidoq. furor tremet abditus antro,
Ceu cum magnanimus, nemora inter opaca cruento
Infremit ore leo: ſtabulis tremefacta relictis
Horreſcunt, nequeuntq. feros animalia viſus,
Aſpectumq. trucem, et fremitus perferre minaces;
Dulcia tunc referes florentibus otia terris;
Romuleamq. ſacris compones legibus Vrbem,
Vnde aliæ accipiant cæleſtia munera gentes.
Iamq. age rumpe moras, cupidoq. illabere mundo,
Naſcere iam tandem, et ſummi cape ſancta Parentis
Sceptra manu, et cunctas perfer pia iura per vrbes,

Egre-

Egregiusq. animi, ſubito molire, quod optas,
Huic Puero templum, quo non auguſtius vllum.
O quoties illic iuxta hæc præſepia ſupplex *SIXTI preces ad præſepe.*
Perpetuam populis pacem, certumq. ſalutis
Acceptæ ſtudium, et veræ pietatis amorem
Expoſces precibus? referes quæcumque rogabis,
Nec magnus tua vota Puer ſinet irrita ferri.
Cumq. dies aderit cæli reuoluta per orbes,
Qua tener hic Infans caſta ſe Virginis aluo
Extulit, ac dio compleuit lumine mundum,
Aurea dum tacito labuntur ſidera cælo,
Inſomnis celſa medium te ſede locabis, *SIXTI excubiæ ad præſepe.*
Purpureo Patrum circumſpectante Senatu.
At chorus interea vario diſcrimine vocum
Myſtica rite canet ſacrati carmina vatis,
Quæ cecinit quondam diuini numinis hauſtu, *Pſalmi Dauidis*
Virginei partus meritas referentia laudes;
Tunc lacrymis vigiles oculos, faciemq. rigabis,
Intentam circumuoluens per ſingula mentem,
Et Puerum Matremq. pio miſeratus amore;
Mox rem diuinam, ſacris de more paratis, *SIXTVS ad præſepe ſacrificans.*

Tu niuea perages indutus veſte ſacerdos,
Tuq. aris pia dona dabis: vapor ibit ad auras
Thureus, et late diuinum ſparget odorem.
Incenſum facibus templum, flammisq. refulgens
Templi à Sixto conditi pulchritudo & maieſtas. Vndique, ſidereum radijs imitabitur orbem,
Atque oculos animosq. trahet populiq. patrumq.
Et varia mentes hilarabit imagine rerum,
Pars aræ impoſitum ſacræ mirabitur aurum,
Et clari artificum ſtudijs, auroq. micantis,
Æmula cælicolum domibus faſtigia templi,
Et ſpatijs contra paribus digeſta per æquor
Marmora marmoreum, cœlatis onerata columnis,
Inſignesq. notis lapides, maculisq. ſuperbos,
Conceptam penitus longe diffundere lucem
Ardentesq. faces, vultusq. referre ruentum.
Cetera mirantum ſtupefacto pectora corde,
Hærebunt miro picturæ capta decore,
Et varijs paſcent oculos, animumq. figuris.

DE

DE SACELLO EXQVILINO
SIXTI V. PONT. MAX.

LIBER SECVNDVS.

TALIA veridico iuuenis dum funderet ore
Excipit exultans animo longæuus Ioſeph: *Ioſeph accurati- us templi deſcriptio ſtulat.*
Dic age, dic Gabriel, ſuperæ decus inclyte
pubis,
Quæ fore ſub claro memoras ſpectacula templo?
Quam rerum ſeriem? puras quæ dona per aras?
Quæ ſacra? quas pompas? nullus mihi gratior vnquam
Nuncius, aut dictis æque felicibus aures
Attigit, aut tanta mentem dulcedine mouit:
Perge precor, cunctasq. ſuo res ordine pande:
En ſonitum liquidi fontes, nemora omnia murmur,
Et vaga præcipites tenuerunt flumina curſus;
Omnibus vna quies, et muta ſilentia terris:
Ipſe ſuos audire Puer lætatur honores:
Nam ſimulac dulci ſoluiſti carmine linguam;
Frigoris oblitus, lacrymas, gemitusq. repreſſit.

Dixerat hæc ſenior; contra ſic reddidit Ales:

Templi fabricæ deſcriptio

Non equidem excelſi valeam miracula templi
Omnia tam paruo complecti temporis orbe:
Illa tamen referam breuiter, quæ cetera longe
Exuperant, animosq. magis memorata mouebunt.

Chriſti genealogia in templo depicta. Matth 1

Illic antiquo Solymûm de ſanguine Reges
Heroasq. Ducesq. omnes longo ordine circum
Viuo ſpirantes vultu ſpectare licebit,
Vnde tuum, Puerìq genus, caſtæq. Parentis
Ars tantum potuit veros imitata colores,
Auſaq. naturæ mirandum æquare laborem.
Namque illic adeſt longo venerabilis æuo

ABRAAM. Gen. 22.

Hebræum genitor Tyrio ſuccinctus amictu,
Atque acer ſtrictum inſurgens Abramus in enſem,
Quem iuxta iuuenis, pedibus, manibusq. bidentum
In motem vinctus, triſti mactandus in ara,
Et propria ſtabit ſparſurus cæde fauillas,
Numinis imperio: talem imperterritus vltro
Ille necem, vt noſti, conſtanti mente tuliſſet,
Et patrio pariter cecidiſſet ſaucius ictu,
Ni celer e cælo reuocaſſet voce parentem,

Et

Et capiti inſtantem renuiſſet nuncius enſem:
Tantum ſiderei potuerunt iuſſa Tonantis.
Hinc ſenior ſuperas oculos conuerret in auras,
Aſtraq. ſuſpiciet nitido radiantia cælo,
Conſcia tanti animi, et propriæ prænuncia gentis.
Poſt, natus tanto dignus genitore ſequetur,
Inclytus ob ſacrum, quem tire ſubiuerat, enſem, *ISAAC* *Gen. 24.*
Oblatamq. animam, ſi numina forte tuliſſent,
Iſacius pulchram qualis cum duxerat olim
Vxorem, grauidasq. manu prærendet ariſtas.
Nec deerit rubris aries interlita guttis
Vellera, et hirſutis horrentia cornua dumis
Oſtentans, calido rigidos qui ſanguine cultros
Aſperſit patris, chari pro funere nati.
Tu quoque tot reges inter ſpectabere Paſtor, *IACOB*
Auſus cum ſuperis validos ſine more lacertos
Conſerere, ac totam pugna conſumere noctem: *Lucta Iacobi cũ Angelo.* *Gen. 32.*
Teſtis nocti uago tacitum quæ contetit axe
Luna polum, pulſisq. rubens aurora tenebris,
Contractumq. femur, neruo cedente prementis *Iacob claudus.*
Aligeri manibus, ſummi haud ſine numine regis. *Gen. 32.*

Tu

Tu tamen e tanto referens certamine laudem
Æternumq. decus, meritum, & memorabile nomen
Ante alios rerum et pecoris ditiſſimus omnes
Felicem ſenior potuiſti degere vitam;
Transmigratio In ob in Ægyptum. Gen. 46. Ac ducenre Deo, cuncta cum gente tuorum
Externum populum, atque alienos quærere campos,
IOSEPH Niliacasq. habitare domos, vbi filius olim
Ille tuus, regisq. vices, munusq. gerebat,
Ioſeph totius regni Ægypti guberna-tor Tot magnos inter tanto dignatus honore
Imperij proceres, Phario quòd viſa tyranno
Gen. 41. In ſomnis, rerum interpres, arcana retexit,
Quem toties vdo flebas miſerabilis ore;
Nam fraterna manus, furijs incenſa, nefando
Ioſeph venundatur a fratribus Gen. 37. Vendiderat pretio innocuum, et nil tale merentem;
Tunc atro pecudis fœdauit ſanguine veſtem
Illius, ac ficta mendax te cæde fefellit.
IESSE Haud procul hinc aberit præſtanti corpore Ieſſeus
Annoſo innixus trunco, tener vnde ſub auras
Virga Ieſſe. Iſa. 11. Surculus exibit fundens e vertice florem
Purpureum, æthereo circum quem plurimus auro
Errabit decor, et multo cum lumine fulgor,

Puni-

Puniceamq. comam placide leuis aura mouebit,
Et folij inſolitum ſuaue ſpirantis odorem
Ad conuexa feret nitidi laquearia templi.
Hoc tu ſancte Puer quondam ſub flore latebas, *Flos virga radices Ieſſe Chriſti figura.*
Cum nondum e caſta ſumpſiſſes Virgine corpus,
Qui ſuperas quidquid tellus fert Dædala florum,
Et quoſcumque ſuis infundit rebus odores:
At nunc tam pulchro rapies ſimul omnia vultu,
Cordaq. ſuccendes cæleſtibus intima flammis:
Iamq omnes ſtudio ingenti matresq. viriq. *Martyres Chriſti*
Longæuiq. ſenes, pueri, caſtæq. puellæ,
Haud metuent rigidam per dira incendia mortem
Oppetere, et proprio reſtinguere ſanguine flammas,
Per mediosq. ruent animis ardentibus enſes:
Et maris audebunt rabidas procurrere in vndas,
Membraq. præduris vltro laceranda ferarum.
Dentibus obijcere, vt diuinos inter odores,
Perpetuam tecum valeant producere vitam,
Et redimire tuis victricia tempora ſertis.
Hic etiam aurata fulgens in veſte Dauides *DAVID*
Mortales neruis continget dulcibus aures

Dixe-

Cæleſtemq. animis cantu inſpirabit amorem,
Dauid, paſtor, et inſignis forma. Reg. 16.
Quo dum Bethlemias valles, colleſq. tenebat
Fecundi pecoris cuſtos, pulcherq. iuuenta,
Auratumq. gerens roſea ceruice capillum,
Dauid lyra cantu liberabat Saulem regem a dæmone Reg. 16.
Vmbriferos olim ſaltus, et ſaxa trahebat,
Ac diro Hebræum ſoluebat dæmone regem.
Quantam hic virtutem puerili in pectore geſſit,
Dauid adhuc puer, vrſos et leones enecabat. Reg. 17.
Et ſe ſe ad cælum quàm fortibus extulit auſis?
Horribiles quoties vrſos, rabidoſq. leones
Feruidus inuaſit, dextraq. oppreſſit inermi?
Illi nequidquam gemitu caua ſaxa replebant,
Et pueri molles prenſabant vnguibus artus;
Quin etiam nondum teneris exceſſerat annis,
Goliath Reg. 17.
Cum telo fretus nullo, ferroue gigantem
Aſpectu horrendum, et vaſta ſe mole ferentem,
Pugna & victoria Dauidis de Goliath. Reg. 17.
Geſtantemq. ingens immani cuſpide robur,
Atque animo temere iactantem multa tumenti,
Numen in arma vocans, letalis turbine fundæ
Perculit, et campo exanimem proſtrauit aperto.
Trophæū ac triumphus Dauidis de Goliath. Reg. 17.
Tum magno ipſius, victor, caput enſe ſuperbum
Abſcidit, ac ſuſpenſa ferens immania quercu

Arma

Arma ferumq. enſem, capitisq. immobile pondus
Inſolito meruit decus immortale triumpho.

Proximus huic pulchro Salomon ſe corpore tollet SALOMON. Reg. 3.
Inſignis facie, & claro ſpectabilis oſtro,
Diſcere cui licuit cunctas diuinitus artes Sapientia Salomonis
Naturæ, et cauſas rerum penetrare latentes, Reg. 4.
Bellorum procul a curis, quibus inclyta regum
Pectora torquentur: regni nam ſceptra tenentem
Aurea, per populos placido pax alma fouebat Salomon rex pacificus.
Imperio, comitum cœtu ſtipata ſuarum, Reg. 4.
Externosq. illi iungebat fœdere reges.
Aurea tunc vere tenuerunt ſæcula terras,
Et ſolymas caſtis ornabat moribus vrbes,
Firmabatq. ſuo ſacratas numine leges
Iuſtitia, atque hominum vindis fera corda premebat.
Tunc primum Pater omnipotens tibi condere ſedem
In terris placuit, facileſq. precantibus aures
Dedere, et humanos propius cognoſcere caſus.
Ille tuis etenim monitis, iuſſiſq. ſuperbum
Extruxit templum, et ſupplex tibi rite ſacrauit, Templum Salomonis
Cui ſolidas niueo poſuit pro marmore gemmas, Reg. 6.

E Aura-

Auratasq. trabes, geminasq. ex ære columnas
Ingentes, adytuſq. ſacram in penetralibus aram
Auro perfectam claro, quo tecta micabat ·
Interior templi facies, circumq. ſupraq.:
Aureus aduerſo paries radiabat ab auro,
Ac totum miro ſpargebat lumine templum,
Hic reſponſa dabat miſeris præſentia rebus,
Ipſe Deus, curisq. animos, mentesq. leuabat.

Cetera quid memorem Solymorum nomina regum?
Factaq. iampridem ſacris concredita chartis?
Me rapit ille opifex rerum, qui ſumma tenebit
Culmina delubri, et propria ſe luce recondet:
Dei maieſtas in ſūmo templi culmine. Qualis in immenſo gradiens ſpatiatur olympo
Lucentesq. premit, ſuperis mirantibus, orbes,
Atque humiles fixo deſpectat lumine terras,
Et ſpargit manibus cæleſtia munera plenis,
Illinc Auguſtam complebit numine ſedem,
Templi fornix in cæli effigiem conformatus. Quam cælo ſimilem faciet, magnoq. fouebit
Deſuper infuſus gremio. Noua regia tantum,
Atque oblata ſibi a SIXTO pia dona placebunt.
Aſt in ſublimi, o ſenior, teſtudine templi

Cernes

Cernes multiplici ſuperos diſcrimine ciues
Diſpoſitos circum, veluti ſtant æthere in alto *Ordines Angelorũ*
Diuino coram vultu, tam veſte, locisq.
Munere quàm varios: meritas pars carmine laudes
Infantis Chriſti referet, pars fila mouebit
Diſparibus ſociata modis, animoſq. ſonoro
Attonitos reddet cantu; pars lilia fundet,
Purpureis commiſta roſis, caſiaſq. crocumq.
Cetera tum pubes prono venerabitur ore
Depreſſum ſacra penitus tellure ſacellum;
Hæc ſancto veneranda ſinu cunabula ſeruans,
Quod tu SIXTE Pater virtute ingentior aſtris,
Et rebus merito magnis oriture gerendis;
Diuino Pueri mentem ſuccenſus amore, *Tranſlatio veteris ſacelli.*
Vndique contextum trabibus ferroq. reuinctum,
Mirandum viſu, ne parte fatiſceret vlla,
Viribus auulſum validis, imoq. repente
Sublatum fundo facili deſcendere lapſu
Iuſſeris, et medio penitus ſuccedere templo.
Illud ab extremo properantes littore gentes *Concurſus omnium gentium ad præſepe.*
Certatim inuiſent, patrias nec linquere terras,

Nec cæli, pelagiq. minas, longumq. viarum,
Succenſæ hoc ſtudio, metuent tolerare laborem.
Quin vbi Romuleos dabitur conſcendere colles,
Celſaq. proſpicere optati faſtigia templi,
Ac ſuper obducto liuentia culmina plumbo,
Crux ſupra montes, & ſidus Sixti inſignia.
Et ſanctæ ſacra ſigna crucis radiantia longe,
Montibus aerijs, et ſidere fulta micanti:
Immenſam tollent vocem, lætoq. frequentes
Ore ſalutabunt montesq. aſtrumq. crucemq.
Æquatamq. polo ſublimi vertice ſedem.
At cum prima ferent claras veſtigia propter
Exquilias, alacresq. nouam propioribus ædem
Religio ac reuerentia gentium erga Exquilinum ſacellum.
Suſpicient oculis, tellurem montis amati,
Tellurem ſanctam haud pedibus calcare profanis,
Nec factum audebunt plantis contingere limen,
Submiſſæq. ſolum genibus, templumq. ſubibunt;
Singularis pietas et deuotio gentium erantium ad præſepe.
Et ſimul ante aram paſſis per colla capillis
Proſternent ſeſe, et labris ſacra marmora lambent;
Tum Matris Pueriq. iacentis imagine captæ
Indignamq. pio miſerantes pectore ſortem,
Et quos ob noxas hominum feret ille labores,

Corde

Corde dabunt gemitus, et pugnis pectora tundent,
Poſcentes precibus pacem, veniamq. petentes.
Plurimus interea ex oculis rorantibus humor
Defluet, ac tepido perfundet flumine templum.
Quæ nunc, o Virgo, ſurgit tibi corde voluptas?
Et noua ſuſpenſam permulcent gaudia mentem?
An templi ornatum, ac tantos miraris honores,
Et Pueri decora alta tui? an tibi præſcia mens eſt
Tantarum in ſerie rerum, monumenta pudoris,
Virtutisq. tuæ, proprio te lumine circum
Dìdita viſuram egregiis quæ plurima pictor
Efficiet, meritumq. manu decus addet, et auro? *Myſteria B. Virgin. depicta*
Namque videbis vti cæleſtes magna per auras
Nuncius attulerim ſummi tibi iuſſa Parentis, *Annunciatio B. Virginis. Luc. 1.*
Qui tua diuino compleuit viſcera fetu:
Talem te Virgo radianti in lumine finget
Nobilis arte manus, qualem decorauerat ipſe
Omnipotens genitor, cælo cum iuſſit ab alto
Me ſedes penetrare tuas, quo tempore diuos
Vt vidi vultus (fateor) ſtupefactus inhæſi.
Tantum Virgineo ſpirans decus ore nitebat.

Hinc

Hinc etiam læto conſurgent vertice colles,
Qua ſacra feciſti teneris veſtigia plantis,
Matris viſendæ ſtudio, cui nulla fuiſſet
Viſitatio B. Vir. ad Eliſabeth Lucæ 1. Suſcepta ex vtero ſoboles melioribus annis;
Tum vero inualidos ætas cum ſenior artus
Iam premeret, veteri meruit coniuncta marito
Concipere annoſa puerum diuinitus aluo,
S. Ioannes Bapt. Lucæ 1. Mortales inter magnum pietate futurum:
Nam deſerta petet, primis exoſus ab annis
Humanos cœtus, tenui ne crimine vitam
Inficiat, elatoq. animum diſiungat olympo.
Non ille aſſyrio procedet murice fulgens,
Nec lautas epulis menſas onerabit opimis;
Omnia deſpiciet, lætæ non dulcia vitis
Munera, non auido mites bibet ore liquores:
Sed cælo intentus, ſaxoſisq. abditus antris,
Induet hirſutis horrentia tegmina feris,
Immiſſamq. geret barbam, impexumq. capillum.
Olli perpetuo facilem ſiluestria victum
Mella dabunt, raucoq. cadens de rupe ſuſurro
Detrahet vnda ſitim. Felix cui fas erit vni,

Cæru-

129

Cæruleum vittei quondam Iordanis ad amnem
Spargere ſonte tui corpus venerabile Nati. *Chriſti baptiſmus Marci 1.*
Tum ſacer attonitis fluuius mirabitur vndis,
Et Genitor nitido demittet ab æthere vocem
Ingentem, tonitruq. polum terramq. ciebit.
Deſuper interea, vibrati fulguris inſtar,
Candida decurret, nimbo comitante, columba;
Ter totam ſancti luſtrabit fluminis oram,
Ter crines circum roſeos volitabit IESV;
Mox alis nitens, diuino in vertice ſiſtet,
Et flammis cælum, et felices veſtiet vndas.
Parte alia placido excipiet lætiſſima vultu
Amplexus matrona tuos: oculisq. tepentes *Congreſſus B. Virginis cum Eliſabeth. Lucæ 1.*
Excutiet lacrymas, animo exultante, voluptas;
Tuq. iubar geminum iactare videberis alto
Vertice, plena Deo, et mortali Virgine maior:
Aſt anus aſpectum, et vocem admirata loquentis,
Attonitæ ſimilis, dextram complexa, manebit,
Atque tuis canum radijs accenſa capillum,
Immenſum totis ſparget laquearibus ignem,
Non ſecus ac multo nubes circumdata ſole,

Vndi-

Vndique inardeſcit, liquidaſq. per ætheris auras
Explicat ingentes alieno lumine flammas:
Ipſa repercuſſam conuoluent ardua lucem
Atria, cælicolum ſedes imitata flagrantes.
Hic quoque te ſenior populus cum Virgine cernet
Ioſeph cum Virgine profitetur Luc. 2. Ciuibus immiſtum propriæ ad tabularia gentis
Siſtere, maioreſq. tuos, nomenq. daturum
Cæſaris imperio, totum qui iuſſerat orbem
Deſcribi, longo populis dum tempore victis
Inclyta Romanas coleret victoria turres,
Pax Augusti. Et pax purpureos olcis euincta capillos,
Quadriiugoq. ſedens curru, flammaſq. cruentis
Intentans armis, placidas inuiſeret vrbes.
PII V. ſepulchrũ Hinc ſeſe clari moles miranda ſepulchri
Eriget, et varios lapidum oſtentabit honores,
Gemmarumq. decus, nitidis innixa columnis,
Quæ ſaxo aſſurgent virides imitante ſmaragdos.
Hic, tu SIXTE, PII, ſacrum qui geſſerit orbis,
PII V. ſtatua. Et cæli imperium, pario de marmore ſignum,
SIXTI gratitudo erga Pii Quintum Muneris accepti memor, immortale locabis,
Oſſaq. ſancta ſimul, longo delata per vrbem

Agmi-

Agmine flammatum, magnoq. impoſta feretro:
Hic pietate potens armis, votiſq. rebelles
Chriſte tuos, proprij regnum diſcindere Regis,
Sacrilegaſq. manus haſtis onerare nefandis
Haud veritos, belliq. ducem per tela furentem
Perfida, proſternet, viuiſq. cadauerã fundet
Corporibus congeſta ſuper, namque impia campis
Agmina bellantum, ſtrictos glomerata per enſes,
Cælicolum validis occumbent obruta telis.
Tunc ſaltus, alpeſq. trement, magnuſq. Garumna
Terribilem belli ſtrepitum, tormentaq. flammis,
Horriferoq. tremenda ſono, reboantia longe
Audiet, et madidum trepido caput exeret amne,
Et ſtragis procul horrendæ ſpectabit aceruos,
Aruaq. Pictonum multo fœdata cruore.
Tum lætos cælo conuertet Gallia vultus,
Iam ſeſe agnoſcens, proprio iam reddita Regi
Auxilijs, precibuſq. Pij, qui nomine terras
Immenſoſq. maris tractus, cælumq. replebit.
Idem etiam ſuperis fidens, victricibus, ante
Quàm lucem abrumpat, decorabit Echinadas armis:

PII V. victoria de hæreticis in Gallia, miſſis auxiliaribus copijs, et precib. ad Deũ effuſis.

PII V. victoria de Turcis

Cum pelagi tumidos Turcarum ſanguine fluctus
Miſcuerit, claſſemq. mari ſubmerſerit atro,
Hoſtibus extinctis vacuam, elatoq. triumpho
Soluerit ancipiti pauidas formidine gentes,
Solus hic immenſum ferri ſuper æthera plauſu
Præclarus duplici poterit certamine victor.

Sfortia et mox S. Flora & M. Ant. Columna.

Cernere iam videor geminas referentia pugnas
Marmora, victoresq. duces, captiuaq. gentis
Agmina barbaricæ, ratibusq. erepta potenti
Roſtra inimica manu, pulchro decora addita buſto.

SIXTI V. ſtatua & rerum ab ipſo geſtarũ monumenta.

At contra ornatu, ſpecieq. ſimillima moles
Altera conſurget, totidem ſuffulta columnis
Et paribus radians gemmis, operiſq. labore.
Nec minus hic omnis magni mirabitur ætas
Marmoream Sixti effigiem, monumentaq. rerum,
Quas geret ante alios Princeps iuſtiſſimus omnes,

SIXTI ſempiterna fama, & gloria.

Qui ſacris vmquam frænatint legibus orbem.
Illius humanis hærebit gloria ſemper
Mentibus, atque ingens factorum fama manebit,
Dum ſtabit medio tellus immobilis Orbe
Claraq. conſuetos torquebunt ſidera curſus.

DE

DE SACELLO EXQVILINO SIXTI V. PONT. MAX.

LIBER TERTIVS.

PRÆTEREA nitidi primo ſub fornice templi,
Se rollet geminum dextra, leuaq. ſacellum.
Hoc referet nomen, varijſq. notata figuris *S. Hieronymi ſacellum*
Illyrici pia facta ſenis, qui commoda vitæ,
Terrenas et opes, curaſq. peroſus inanes;
Hæc prope perpetuam ſtatuet præſepia ſedem,
Infantiſq. humilem ſecum meditabitur ortum,
Ad multam conſueta trahens ieiunia noctem.
Ille iubente Deo, rerum monumenta ſacrarum,
Hebræumq. notis, et vocibus edita priſcis; *Biblia ſacra in linguam latinam a S. Hieronymo tranſlata.*
Cognoſcenda dabit patrio ſermone Latinis;
Vnde ſibi magnam pariet per ſæcula laudem.
Alterum in oppoſita Delubri parte tenebit
Illa Syracuſio, veterum de ſanguine auorum, *S. Luciæ ſacellum.*
Lucia, quæ miro pro virginitatis amore,

 Per-

Perferet ardentes animo imperterrita tedas,
Et ſæuum eludet ſuſcepta morte tyrannum.
Illic admonitus cæleſti numine Sixtus
SS. Innocentum reliquiæ. Longinqua penitus iampridem in ſede repoſtos,
Qua rapidus flauo tyberis præterfluit amne:
Infantum cineres ſacrata condet in ara,
Quos ferus Herodes mox ipſo in limine lucis
Paſtorum innocentū cædes. Vberibus raptos, crudeli morte necabit,
Te ſolum, te Chriſte petens, tibi tale parabit
Impius exitium, tot millibus vndique cæſis,
Nequidquam innocuo maculabit ſanguine regnum,
Ac dira pariter natorum cæde parentes
Extinguet demens, nam te nec ſentiet enſes
Fuga Chriſti in Ægyptū. Effugiſſe ſuos, Phariæ nec proxima gentis
Littora diuini monitu petijſſe Parentis:
Innocētes vna cum cæteris martyribus Chriſtū comitātur. Aſt illi aligeros inter, proceresq. recepti,
Qui rapidas pro te flammas, enſesq. nefandos
Haud veriti, ſæuo dederint in funere vitam,
Claraq. velatint victrici tempora fronde;
Perpetuo tecum viuent, primiq. per altos
Te cæli tractus choreis plauſuq. ſequentur.

Quin

Quin et marmoreo ſeſe altius æquore tollet
Suffultum gradibus ſolium; longeq. refulgens, *Sedes pontificia.*
Aulæis auro intextis, oſtroq. decorum:
Illic aurata Sixtus cum veſte ſacerdos,
Dum rem diuinam faciet precibusq. Parentem
Cælicolum flectet, ſacrosq. adolebit odores
Concilio Patrum, et populo ſpectante, ſedebit.
Hinc Petrus, atque illinc Paulus, duo maxima mundi
Lumina, de viuo ſpirantia pectora ſaxo,
Stabunt, atque ora in Sixtum conuerſa tenebunt, *SS. Petri & Pauli ſigna marmorea.*
Cui dabit hic geminas cæleſti munere claues,
Vt magnum reſerare queat ſtellantis olympi
Limen, et ad meritas ſontes depoſcere pœnas.
At contra gladium dextra geret ille rigentem,
Qui charos Puer alme tuos defendet alumnos,
Quos olim ob patriæ flagrantem legis amorem
Perdiderit ferro, niſi tu de nube furentem, *Vocatio S. Pauli.*
Innocuisq. animo iam iamq. extrema parantem
Supplicia, actutum cæleſti oppreſſeris igne,
Ac tanto ignarum noxæ reuocaris ab auſo.
O quantos illi motus, cladesq. ciebunt *Prædicatio apoſtolica Pet. & Pauli.*

Diui-

Diuino armati eloquio: hæc tibi Lucifer inſtant
Prælia tartareas numquam pugnata per vmbras.
Tunc te pollutis adigent diſcedere templis,
Et regna imperio nimium vexata ſuperbo
Deſerere, et nigro penitus latitare barathro.
Ambo animis, ſtudijsq. pares, cæleſtibus ambo
Imperijs acti, populos tua iuta per omnes
Chriſte ferent, nomenq. tuum, patriamq. genusq.
Quæq. hominum cauſa diuino feruidus igne
Vltro pertuleris, miroq. impulſus amore,
Quam bene mortales effuſo ſanguine noxas
Ablueris, cæliq. altam patefeceris arcem,
Quam Pater omnipotens mundi naſcentis ab ortu
Clauſit ob ingrati labem indignatus Adami.
Peregrinatio Apoſtolorum ad remotas gentes. Omnia magnanimi Heroes terræq. mariſq.
Vltima luſtrabunt penitus loca, et omnibus vnum
Lucis iter, ritusq. nouos, moresq. ſacrorum
Oſtendent, agitante Deo, tunc vndique magnus
Aſtantum feriet flammantia ſidera plauſus,
Nam ſancto egregias afflati numine mentes,
Donum linguarum. Docta ſonos omnes diuinitus ora reſoluent

Omni-

Omnigenasq. ſuis implebunt vocibus aures;
Cum ſacra cæleſtis retegent arcana Parentis,
Ceu tuba, quæ celeres ſonitu ſtrepitante per auras,
Et colles, vallesq. imas, et flumina complet,
Tum magis auditur longe increbreſcere clangor,
Cum magis, ære procul per concaua littora fertur.

Poſt multos tandem terris, pelagoq. labores
Auxilio ſuperum exhauſtos, magnisq. per orbem
Prodigijs clari, optatam cæleſtibus Vrbem
Terrarum dominam, cunctas quæ concutit oras
Imperio, gentesq. premit, cæloq minatur;
Protinus inuadent, haud vllo milite freti;
Auerſasq hominum mentes, ac neſcia vinci
Pectora paulatim incipient mollire loquendo,
Et mulcere animos vitæ melioris amore.
Sed non ante ſacris component legibus vrbem,
Ac tua, ſancte Puer, ſtatuent inſignia templis;
Quam iuſſu, vera pro relligione, tyranni,
Innocuas dederint animas, proprioq profanam
Sanguine ſacrarint vrbem, quam conditor olim
Dum ſtrueret, nimio regnandi cæcus amore:

Ingreſſus Petri & Pauli in vrbem Romam.

Romulus.

Ger-

Germani potuit leto inceſtare cruento.

Simon magus

Tunc etenim Romana Simon per compita vulgus
Artibus eludet magicis, paſſimq. nefandis
Omnia carminibus rerum miracula finget.
Frigida quin etiam pallentibus oſſa ſepulchris
Excire audebit, rurſusq. inferre ſolutas,
Artubus e gelidis animas, greſſumq. ſonosq.
Reddere mortales ſtudio tentabit inani.
Se magnum tandem fallaci pectore mendax

Simō magus aſſerebat ſe eſſe Dei filiū.

Aſſeret eſſe Deum, et veram, charamq. Parentis
Ætherei ſobolem, atque ad ſidera velle reuerti:
Tum faciles animos, neque conſcia pectora fraudis

Simonis magi dolus ac praeſtigia.

Tartareis terrere dolis conabitur, omnes
Vt ſibi ſacra ferant, cum ſe committere cælo
Incipiet, propiusq. altas contingere nubes.
Ergo Tarpeiam conſcendet callidus Arcem,
Inferaq. extemplo diris armata colubris
Agmina, et horriferas late expirantia flammas
Dæmonis imperio pallenti ab ſede vocabit.
Talibus auxilijs fretus, ſe mittet in auras,
Ignarus ſortisq. ſuæ, caſusq. futuri:

Nam

Nam magni Heroes illum per nubila ficto
Fallere dum cernent populum, patreſq; volatu,
Attollent cælo vnanimes vocemq; manuſq;
Inq; repertorem fraudum, ſcelerumq; miniſtros
Vltrices poſcent diuini numinis iras,
Audiet orantes num, qui terret olympum, *Simon apoſtolicis precibus ex aere deiectus.*
Infernaſq; acies magnum per inane volantes
Fulmine diſiiciet, fumoq; inuoluet et igni:
Protinus infelix cælo deſertus in alto
Corruet, et vaſto pulſabit pondere terram
Semianimis: fruſtra inſidijs horrenda vocant
Agmina, mentiri diuinos auſus honores,
Quiq; altas demens enare per ætheris oras
Finxerit in caſſum, magni haud ſine numine Regis
Vix terræ claudo poterit pede figere plantas. *Simon claudus.*

At Nero Romulei, qui tunc horrentia regni *Nero.*
Sceptra geret, ferus ingenio, quo immanior alter
Haud erit in terris, rabidas ardeſcet in iras
Indignans animo caſum pellacis amici:
Continuo manibus Petrum, Paulumq; reuinctis
Carceris includi fundo mandabit in imo,

Quo neque permanent auræ, neque lumina ſolis,
Vt tandem innocuam miſerando in funere vitam
Effundant, vani merita pro ſorte Simonis.
Heu ſcelus infandum, haud multo poſt tempore diro
Martyrii SS. Petri & Pauli. Fœda miniſterio, tetroq. infecta cruore
Pectora carnificum Regis fera iuſſa faceſſent,
Perq. vias magno matrumq. hominumq. tumultu
Egregios pietate ſenes, meritisq. decoros
Ad mortem rapient, veluti per ouilia tigres
Molle pecus: quid plura feram? quid funera narrem
Impia? quid tantum iuuat exaudire dolorem?
Quos gemitus Tybetine dabis? quo triſtia fletu
Lumina ſuffundes, hæc dum ſpectacula cernes,
Ad dextram, leuamq. tui prope fluminis vndas?
Hinc ſenior duro pendens de robore Petrus
Sublatis alte pedibus, terramq. faciato
Vertice contingens, animam ſuper æthera mittet,
Quo plantas, oculosq. aduerti optauerit vltro,
Ne ſimili omnino ſe mortis imagine cæſum
Spectaret populus, qua re ſuſpexerit ipſe,
Magne Puer, ligno extinctum pendere cruento.

Hinc

Hinc Paulo caput abſtulerit ſcelerata ſecutis,
Quod trunco auulſum lactis cum ſanguine riuos
Innocuo ſpargens, triplici tria flumina ſaltu *Fontes Pauli apoſtoli.*
Elicuiſſe ſolo attonitus mirabere Tybri.
Effera num tali trepidarint pectora viſu?
Num ſenſus animumq. inflexerit inde tyrannus?
At veniet tempus læto cum littora plauſu
Implebis, lacrymasq. noua inter gaudia fundes,
Immanes lapidum moles, rediuiuaq. leni *Templa SS Petri & Pauli*
Flumine ſaxa gerens, ſactas quibus extruet aras
Templaq tercentum niueis impoſta columnis,
Roma triumphato rerum ditiſſima mundo,
Infandos veterum ritus exoſa parentum,
Quo ſacra tantorum priſcis educta ſepulchris,
Transferet oſſa virum, putoq. recondet in auro.
Et ſtudio colet ingenti, precibusq. vocabit
Aurea votiuis onerans altaria donis;
Ferrea quin etiam gracili pendentia collo
Vincula, et inualidos Petri complexa lacertos, *Templa ad Petri vincula et Pauli fontes.*
Atque ipſos Pauli exortos in funere fontes,
Quod mira ediderint diuini ſigna vigoris

Er calidas membris febres, morboſq. leuarint
Magna manent ſolido ſurgentia marmore templa,
Immortale decus cunctos habitura per annos.
Eccleſia Apoſtolorum ſanguine fundata. At vos felices animæ, qui ſanguine ſanctam
Diuino freti imperio fundabitis Vrbem,
Atque nouas dabitis proſtrato dæmone leges:
Excipient magno cæleſtia limina plauſu,
Limina perpetuo varijs redolentia ſertis
S. Dominici ſtatua marmorea. Quis te prætereat flos candide gentis Iberæ,
Cui genus egregium titulis dabit indita ſummis
Rupibus, et celſo propior Calagurris olympo?
Te fore qui claris totum virtutibus orbem
Colluſtres, propriumq. feras ad ſidera nomen,
Chara Deo genitrix animo præſentiet ante,
Quàm te vitales in luminis efferat auras;
Cum ſibi per dulcem media ſub nocte quietem
Catulus facem ore geſtans. Turgenti catulum geſtare videbitur aluo
Efflantem patulo candentes ore fauillas,
Qui late incendat diuinis omnia flammis
Ex vtero claras eductus in æthereas oras.
Quas tu magne Pater non inflammaueris Vrbes

Sa-

Sacrarum ſtudio rerum? dum feruidus ore
Ignea dicta feres? penituſq. in cæca virorum
Pectora conijcies æterni numinis ignes?
Quàm multa æthereo iuuenum te millia nutu
Excita, poſthabitis opibus, patriaq. ſequentur?
Sidereamq. petent tua per veſtigia ſedem?
His ſeſe adiunget comitem, ſociumq. laborum
Ingenti legum perculſus amore tuarum, *S. Petri martyr. ſtatua matamorea.*
Martyris eximio gaudens cognomine Petrus,
Qui clara genus Vrbe feret, cui pinguia multo
Fenore culta virent, Atheſis quæ flumine pleno *Verona.*
Irrigat, Adriaeis immiſcens fluctibus vndas.
Ille pio Inſubrios aſperget ſanguine campos,
Suſpicietq. altum dira inter vulnera cælum,
Milite ſacrilego, et fidei, veræq. ſalutis
Deſertore cadens ob religionis amorem;
Candida qui proprio decoratus membra cruore,
Ceu roſa langueſcet morſu ſucciſa ferino:
Heu capiti hærentem cerno crudeliter enſem,
Et penitus fixum præcordia ad intima ferrum.
Nec te carminibus tacitum Franciſce relinquam

Vni-

S. Franciſci ſigill. mortem Vnica naſcentis Chriſti, et morientis imago:
Ipſe leues populi plauſus, et inania rerum
Labentum ſtudia, ac tenuem aſpernabere laudem,
Æthereis inhians regnis, humilemq. caduco
Pauperiem anteferes auro, gentesq. docebis
Diuitias, et opes, atque alta palatia regum
Deſpicere, et ſuperis animos intendere rebus.
Tu magni aſſidue meditans arcana Parentis
Aligeros inter cælo ſpatiaberis alto,
Cæleſtemq. trahes terreno in corpore vitam,
Nil mortale timens: talem te luna, per orbes
Aſtrorum ſubeuntc choro, ſtupefacta ſereno
Aſpiciet vultu, et veneranti luce fouebit,
Dum manibus tolles paſſis ad ſidera vocem,
Et calidis oculos lacrymis, terramq. rigabis,
Diuinæ ſobolis reputans ortumq. necemq.
Ardua ſidereis vbi ſaxa minantur olympi
Mons Aluernæ Orbibus, a celſo quondam quæ vertice late
Horribilem ſubito diſciſſa dediſſe ruinam,
Atque imis vaſto radicibus acta fragore
Exiluiſſe ferent, Dominum miſerata cadentem,

Cum

Cum ſol obſcuro nitidam velamine frontem
Texerit, ac totum tenebris obduxerit orbem,
Illuc ætherei ſoboles certiſſima Regis
Aduenìet, magna ſuperum comitante corona;
Cum ſibi te ſimilem efficiet, palmasq. pedesq. *Stigmata S. Franciſci.*
Et dextrum feriet latus acri cuſpidis ictu,
Cuſpidis igniferæ, flammis quæ dulcibus vret
Teq. tuamq. animam: cupies, mihi crede, per auras
Pondere corporeo liber, membrisq. ſolutus
In cælum ferri, dilectum vbi cernere coram
Vulneris auctorem poſſis, diuoq. potiri
Ipſius aſpectu, ſuperis quo gaudia ſemper
Mentibus inſinuat, nullis obnoxia curis.
Fortunate Heros, dabitur tibi ſiſtere cælo
Æternum, propiusq. Dei cognoſcere numen:
Te manet hic etenim iampridem altiſſima quondam
Luciferi ſedes, qua iam deiectus olympo
Exulat, inferno haud illuc reditutus ab antro,
Perpetuos ſcelerum vltores vbi perferet ignes,
Tunc tua, ceu nitido longe fulgentia cælo
Sidera, diffundent ingentem vulnera lucem,

Atque

Atque tuos, ardens animo interiore voluptas
Explebit ſenſus imis illapſa medullis:
Sed prius in terris mortales inſtrue cœtus,
Ordo fratrum S. Franciſci Et paribus iunge ſtudijs, et moribus omnes
Finge tibi ſimiles: ingentibus annuet orſis
Ipſe Deus, in eritoq. tui non immemor vmquam
Agminis, aſſidue tibi tot deuota virorum
Pectora ſufficiet, tacito quot clara feruntur
Aſtra polo, pelagusq. vagas quot voluit arenas,
Qui loca terrarum complebunt omnia late
Vt magnus validisq. potens exercitus armis
Hinc centum Heroes, omnis quos efferet ætas
Attollent capita egregijs inſignia factis,
Quique ſacrum ſpargent pro relligione cruorem,
Quiq. altum cæli poterunt recludere limen.
SIXTVS V ex ordine Minorum. Hos inter Felix inſurget Sixtus ad auras,
Ceu colles inter ſublimi vertice olympus,
Qui te marmorea ſub imagine, muneris ergo,
Spectandum ſtatuet, tacitis qua quiſque videbit
Inclyta luminibus rerum monumenta ſuarum.
Hic etiam, Franciſce, tuus conſiſter alumnus

Ortu s

Ortus in Heſperiæ extremis Antonius oris, *S. Antoniꝰ de Padua ſtatua e marmore.*
Qua Tagus aurifero fecundat flumine campos;
Egregius veluti miles tua ſigna ſequutus,
Prædulci procul a patria, charoq. Parentum
Complexu, ducente Deo: cui ferrea cordi
Pectora mulcere, et miſeras reuocare nefandis
Criminibus mentes, ſuperumq. oſtendere ſedes,
Humanum Parer omniparens genus vnde tuetur.
Hic medios pietate flagrans penetraret in ignes,
Funderet et ſparſo innocuam cum ſanguine vitam,
Si cæli Rex ipſe ferat, qui tempora lucis
Omnibus aut rapit, aut longum producit in æuum.
Hic tandem ſenior, magnisq. laboribus hauſtis,
Feſſaq. ceu placido correptus lumina ſomno,
Clarabit veterem moriens Antenoris Vrbem:
Teq. petet cælo ſtantem, et prope magna manentem
Numina, cui multo ſplendeſcet lumine corpus;
Claraq. perpetuis florebunt tempora ſertis.
Veſtibulo in ſummo, pictiq. in limine tecti,
Inter ſe certo repetent ſermone ſibyllæ, *Sibyllæ.*
Aduentumq. tuum, rerumq. arcana tuarum,

O venerande Puer, ſancto quæ numine quondam
Afflatæ ob ſacri ſtudium cecinere pudoris.

Quattuor Euangeliſtæ.

Hinc templo ſpatia aduerſo propiora tenebunt
Quattuor Heroes cæleſti lumine ſepti,
Diuino clari eloquio, ſimileſq. micanti
Cæleſtis vultu, quorum pia dextera puris
Omnia deſcribet chartis tua maxima facta,
Iuraq. perpetuum merito manſura per æuum;
Vel ſi tartareo conſurgas lucifer antro
Agminibus comitate tuis, flammaq. furenti
Dira per ignaras glomeres incendia mentes,
Atque alios doceas mortalia pectora mores,
Dictaq. diuinis penitus contraria dictis.

DOMINICVS Fontana eques templi Sixtini Archetectus.

Regificos templi ornatus, operiſq. laborem
Contemplator habes, quamuis non pauca ſuperſint
Nec memoranda minus, ſed fandi haud finis, ad vnum
Omnia ſi vellem rerum argumenta referre.
Non equidem toto quidquam præſtantius orbe
Surgere poſſe reor, quàm Sixti nobile templum.
Et quod adhuc animo multum admireris Ioſeph:
Romuleas inter quondam ſanctiſſima matres

Im-

Imperio genitura virum Regina potentem, *S. Helena Conſtantini mater*
Qui primus tibi Chriſte palam nomenq. animumq.
Sponte dabit, meritumq. cruci perſoluet honorem.
Te paleis fultum, et ſtabulo miſerata iacentem,
Atque horum mira exardens pietate locorum:
Hic vbi ſummota penitus ſub rupe cauatum *Deſcriptio antri, vbi natus eſt Chriſtus.*
Cernitur, et ſaxis horret pendentibus antrum,
Delubrum condet, ſummoq. æquabit olympo,
Quod Sixtus licet haud oculis aſpexerit vmquam; *SIXTI Templum deinde conſimile Helenianæ perſimile*
Hanc tamen æque illi ſimilem, paribusq. decoram
Artificum ſtudijs, et celſo culmine ſedem
Eriget, atque ſolo pariter præſepe ſub imo
Depreſſum, ſecto decorabit marmore circum,
Et ſacris aptam rebus, cinctamq. columnis,
Et gemmis longe radiantibus, inſuper aram
Imponet, monſtrante Deo, quem nocte ſilenti,
Dum placido indulgent mortalia corda ſopori,
Orabit ſupplex, ſacri quo tollere tantum
Imperij pondus valeat, populosq. tueri:
Vtq. vno varias pietatis fœdere gentes
Conciliet, cæliq. animos ad ſidera magnis

Excitet incenſos ſtudijs: tunc æthere ab alto
Accipiet puros diuini numinis hauſtus,
Atque animo cælum penetrans occulta videbit
Quæ vix cæleſtes valeant comprendere mentes.

Sic magni Gabriel templum venerabile Sixti
Ore ferens, mira rerum nouitate ſacrarum
Suſpenſas aſtantum aures, animosq. tenebat.
Veridico tandem ceſſauit pectore fari.

At Virgo tales tacito quæ corde loquelas
Seruarat ſecum reputans, multaq. repleti.
Senſerat inde ſibi intentam dulcedine mentem:
Talibus alloquitur ſuperum lætiſſima regem,
Ob Sixti egregios mores, famamq. perennem,
Quæ dulci dudum cantu memorauerat ales:

O Pater omnipotens nutu qui maxima torques
Terrarum imperia, et flagranti perfida Regum
Fulmine corda quatis, meritisq. ingentia ponis
Præmia, et humanos miſeraris ſponte labores:
B. Virgo orat pro SIXTO Da precor hunc mundo quamprimum Heroa cadenti,
Da, queat vt miſeris melius ſuccurrere rebus,
Totq. tuo ſcelerum formas expellere regno.

Quid

Quid Sixto maius placidas regnante per vrbes?
Quæ noua tunc rerum facies? quàm dulcia terris
Ocia, quæ ſpecies orbis? quæ ſæcula ſurgent?
Sic tua, ſumme Parens, eſt iam mihi nota voluntas,
Quæ neque me fallet, nec in auras irrita cedet,
Fas tanto mihi digna viro dare munera, ſedes
Cum petet ille meas, ſtudio pietatis, ab vrbe
Quas olim patria ſuperum manus inclyta iuſſu
Acta tuo, penitus vulſas per nubila tollet, *Tranſlata domus B. V. per Angelos.*
Ac virides inter lauros, et littora propter
Æquoris Adriaci ſublimi in monte reponet,
Vnde locus nomen cunctos ſeruabit in annos,
Quem deinde haud longo magnus poſt tempore Sixtus, *Lauretum*
Cum premet inſigni primum diademate frontem
Vrbibus æquabit magnis, titulosq. decusq. *Lauretũ ciuitatis iure, et epiſcopali dignitate a Sixto V. donatum.*
Muneribus cumulans, elato decorabit honore.
Hinc ego felices olli Pater optime ſoles,
Perpetuamq. procul bello fugiente quietem
Imploro ſupplex, quo magnæ impenſius Vrbi
Conſulat, extremasq. ferat pia iura per oras,
Vt cunctas vni valeat ſubiungere gentes

Im-

Imperio veræq. viam monſtrare ſalutis.
At tu magne Puer, mentis mi dulce leuamen
Iam nunc eximium SIXTI precor accipe donnm,
Quod tota tibi mente feret, propriumq. dicabit;
Atque illum in cunctos mecum complectere caſus:
  Dixerat, et dulci venerans dedit oſcula nato.
Audijt orantem genitor, claroq. repente
Ter cælo intonuit: ter miſit ab æthere flammam,
Attonitasq. nouo luſtrauit lumine terras.

F I N I S.

DE EODEM SACELLO

SIXTI V. PONT. MAX.

A HIERONYMO BADESIO

DESCRIPTO

DIVERSORVM POETARVM

CARMINA.

SIXTI PASTORIS
EXCVBIAE
AD CHRISTI INFANTIS CVNABVLA

ELEGIA

IO. FRANCISCI BORDINI I. C.
ET PRESBYTERI ROMANI

ADSPICIS, vt lætus cunabula dulcis Ieſu
SIXTVS obit, ſenio nec timet ille ſuo?
Horrida non glacies, non inclementia cæli
Terret, ſanctum adeo pectus adurit amor.
Frigida, ſed canis ſpargit dum bruma pruinis
Terras, nox medium dum tenet vda polum.
Tunc vigilat paſtor, tunc aurea tecta relinquens,
Seſe ad naſcentis fert penetrale Dei.
Eſt locus, Exquilias priſci dixere Quirites,
Irriguus quondam collis amœnus aquis.
Nunc æde inſignis, Matri, quæ ſacra Tonantis
Æſtiua, veniens, a niue nomen habet.
Ipſius hic veneranda Dei præſepia Chriſti
Summo Romulidæ relligione colunt.
Hic olim SIXTVS, nondum ad ſceptrá alta vocatus,
Egregium altaris condere cœpit opus.
Quod nunc, excelſo concluſum fornice, longe
Deſpectat turreis, Roma ſuperba, tuas.
Virginei hic partus monimentum illuſtre repoſuit,
Nocturnum, tuguri pauperis, hoſpitium.
Quod circum inſontes pueri, ſicanoq. Virgo
Adſtantes Iudam, Illyricusq. ſenex.
Huc igitur greſſus grandæuus dirigit Heros,
Poſt quem conſequitur ſedula turba patrum.
Concurrunt proceres, pergunt iuuenesq. ſenesq.
Permixtum vulgus, femina virq; ſimul.

Poſt ubi deuentum eſt ad limina magna ſacelli,
Atque aram, Chriſtus qua cubat in media.
Continuo excubias alternis vocibus implent,
Hinc hominum cœtus, ætherei inde chori.
En Chriſtus natus, gens hunc nunc omnis adoret,
Conclamant pariter: Gloria ſumma Deo.
In fœno ecce iacet, pugno qui continet orbem,
Paſcitur en paſtor lacte perexiguo.
Virginis uberibus diſtillant pocula cæli,
Filius atque hominis, fit pater ipſe hominum.
Sic canitur: reſonant vaſti penetralia templi,
Et lacrymas cunctis myſtica ſacra cient.
Aſt multo ante alios afflatus numine SIXTVS
Adſtat, non oculos, non mouet ille manus,
Sed ſtupet, & rerum quæ ſint arcana reuoluit,
Et tacita ſecum talia mente refert:
Quàm bene in Exquilijs celebrantur ſacra Tonantis,
Romanasq. arces paruula cuna domat?
Quàm decet excubias vbi Rex Romanus agebat,
Romani excubias paſtor ouilis agat?
Quare agite o cæli, terris demittite rorem,
Et pluuiam optatam, mittite, tempus adeſt,
Quæ longum tandem ſitientia temperet arua,
Irriget et naſcens arida corda Puer.
Sic ait: inde oculos ſacra in præſepia figens
Algentem arenti conſpicit in ſtipula.
Et videt, vt lentus bos hinc, hinc tardus aſellus
Ore foueant tepido membra tenella Dei.
Stat Genitrix impexa comas, roſeoq. refulgens
Vertice, nunc lacrymis ora ſinusq. rigat.
Et nunc prona ſuum latiſſima pignus adorat,
Nunc illud ſacris admouet uberibus.
Nec minus & ſuperis charum caput adſtat Ioſeph
Sedulus & cælo credita dona fouet.
Ioſeph, qui ſolus ſecreti conſcius alti
Naſcentis Pueri gaudia prima tulit.
Nec non admirans venientum culmine ab alto
Paſtorum cœtus cernit adeſſe pios:

Quo-

Quorum alij teneris frons eſt redimita corymbis.
Aſt alij infanti ruſtica dona ferunt.
Baccas, atque roſas, violas, ſuaueisq; hyacinthos,
Quos illa inſueto tempore fudit hiems.
Hinc alij Cererem expediunt, atq. oua caniſtris,
Effundunt alij dulcia vina cadis.
Hic hædum, ille agnum portat, ſilueſtria promit
Poma hic, ille oleas, caſtaneasq. nuces.
Roſcida mella, nouiq. tepentia munera lactis
Dant alij, atque hilares, florida ſerta alij.
Parte alia calamos inſtant, & carmina dicunt,
Naſcentem reſonant plectra canora Deum.
Auia reſponſant nemorum, ſaltusq. ferarum,
Et dumeta canunt, & caua ſaxa Deum.
Intonſi plaudunt montes, ramosq. virentes
Expandunt alacres, ſponteq. poma ferunt.
Miteſcunt tygres, nec lædunt vnguibus vrſi
Informes quemquam, ſetigeri ve ſues.
Non ſæuos vltra metuunt armenta leones,
Non vltra inſequitur torua leæna lupum.
Quin lupus ipſe vorax agnos innoxius inter
Iam manet, & iuncti bosq. leoq. cubant.
Ipſa inter corylos denſas, virgultaq; picta
Carmine certantes adglomerantur aues.
Panditur interea cælum, iamq. omnis ab alto,
Cælicolum terras turba beata petit.
Et geminant voces, & mulcent æthera cantu
Dulciſono, & ſpargunt lilia mixta roſis.
Ecce autem celeri miſſus ſecat æra curſu
Nuncius & medijs viſus adeſſe ſacris.
Atque adiens SIXTVM, æterni mandata Parentis
Explicat, & cunas ire iubet propius.
I, Paſtor, dicens, prima hæc paſtoribus olim
Gaudia, Paſtori gaudia prima tibi.
I Felix, iam pone metum, tua gaudia Virgo
Augeat, & dulcis, mellifluusq. Puer.
Dixit, & in media volitans ſe nocte recondit,
Optatum aggreditur carpere SIXTVS iter.

Vt

Vt venit, puerum vt vidit, matremq. ſenemque,
Et quæ illum agreſti ſtramine bruta fouent.
Obſtupuit, totos horror tremefecerat artus,
Pertentat tactum pectus amantis amor.
Hinc dulces lacrymas, crebra hinc ſuſpiria fundit,
Et dulcem puerum vox geminata vocat.
Excipit illum vlnis, atque oſcula millia figit,
Atque iterum, atque iterum, nec ſaturatur amor.
Adſpirat cœpiti infans, tenerosq. lacertos
Circum colla ſenis nectere lætus auet
Ceu quondam Solymis aurata in veſte ſacerdos
Prorupit certus, templa tonantis adit.
Iam ſenior, mortem ſed non viſura ſenectus,
Ni detur tectum carne videre Deum.
Quemq. vbi conſpexit, tetigitq. ad ſidera palmas
Tendens, ſic fatur: Iam mihi viſa ſalus.
Iam populos ſæua video ditione tyranni
Ereptos: moriar, iam mihi viſa ſalus.
Iam lætus moriar, tu me dimitte precantem
Summe Deus, moriar, iam mihi viſa ſalus.
Haud aliter SIXTVS longo venerabilis æuo,
Candida dum Pueri tangere membra licet.
Exclamat lacrymans, & cum data copia fandi,
Ridentem infantem talibus alloquitur:
Parue Puer, ſed magne Deus, cui pontus, & æther
Paret, & excelſi lumina magna globi.
O cordis ſpes ſola mei, Regnator olympi
Aeterno mundum qui regis Imperio.
Quis te pauperiem, frigus, malaq. omnia ferre
Compulit, o ſummi chara Dei ſoboles?
Sat ſcio, ſolus amor docuit contemnere cæli
Sidereas ſedes, & mala tanta pati.
Vicit iter durum pietas, generisq. cadentis
Humani, quem olim culpa momordit atrox.
Immanem tu hoſtem terraq. Ereboq. potentem
Deuicturus ades, tartareasq. domos.
Iam te Cocytus, Phlegeton, & pallida Ditis
Regna tremunt, & Styx, Eumenidumq. furor,

Per

Per te certa ſalus miſeris, per te ardua cæli
Iam concluſa diu porta recluſa patet.
Infeſta en iam bella ſilent, pax aurea mundo
Redditur, & pietas, ſpesq. fidesq. & amor.
Et, quæ iamdudam noſtris fuit exul ab oris,
Lætitia accedit, concomitata iocis.
Ergo adſis bonus, o nobis, plebemq. patresq.
Reſpice parue puer, reſpice magne Deus.
Et mihi, quem pecori longe lateq. per orbem
Immenſum ſparſo, præficis immeritum;
Da partos ſeruare greges, tuq. adyce caulis
Quos aſperve lupus, vel malus anguis habet.
Nil mortale peto, tantum tua numina Mauri
Agnoſcant, Indi, Thraces, & Antipodæ.
Sic rogat, oranti ſubridens annuit ingens
Puſio, nec ceſſat baſia caſta dare.
Et molli amplexu geſtit conceſſa petenti
Vota ſeni, & blanda ſignificare manu.
Tum demum SIXTVS *numen veneratus amicum*
Ad ſua mox rediens, ſacra diurna parat.

ILLVSTRISSIMI DOMINI
CAMILLI CAIETANI.

DVM *victis populis caligine merſa profunda*
Iura Deaſq. tuos impia Roma dares,
Paupere ſub tecto Deus infans nocte ſilenti
Clarus in obſcuro naſcitur oppidulo.
Nunc quia ſuſpiciens auras iam libera cælum
Hauſit, & melior numina vera colit.
Iure caſas humiles generoſa puerpera liquit,
Inſeditq. tuis virgo beata iugis.

Pro

Pro paleis auro, pro ligno marmore gaudet:
Pro vili hoſpitio templa ſuperba petit.
At non paſtores Puer a præſepibus arcet
Officio vigiles, ſollicitaq. prece
Hinc Pius & titulis & munere clarus amici
E Pario ſpirat marmore lætitiam.
Inde potens animis & præſens corpore SIXTVS
Ad CHRISTI *obſequium ſedulus vrget oues:*
Sollemnesq. iuuat pulchra ad præſepia pompas
Ducere, & æternum concelebrare Patrem,
Vrbis qui tenebras, patefacta luce, reſoluit,
Sanguine luſtratos reſtituitq. locos,
Qui rerum Dominos eductos paupere terra
Conſtituit, cæli clauigerosq. facit
Hæc reputat SIXTVS*, dum fletibus irrigat aras,*
Et Matri & Puero dona opulenta ſacrat.
Matris at admonitu precibus lacrymisq. mouetur
Paruulus, inq. ſenis proſilit ecce ſinum.
Hinc vigor, et duris fiducia maxima rebus,
SIXTE*, tibi, & chari prouida cura gregis*
Anxius ardentes perſentis corde fauillas,
Et libras viris armaq. iuſta paras
Seu miſeros tentas reuocare ad ouile Britannos,
Seu curuare tuum, perfide Turca, genu
Annuit ſancte Puer, votis ſtat certa voluntas
Cunctapati & nullo eſt gloria pulſa metu
Aſpice Præſepi quos dat modo SIXTVS *honores*
Quæ victo Solymis hoſte trophæa dabit?

ILLVSTRISS. DOMINI THOMÆ AVALI

Marchionis Piſchariæ filij.

I*Ndutus mortale Deus cum corpus in auras*
Intactæ ex aluo Virginis emicuit.
Pax terras late compoſitas alma fouebat,
Gaudia tranquillo pacis erant pelago.

Iam

Iam quando ſine pace DEVS, *nec templa, nec vlla*
Aequis reſpectat munera luminibus.
Marmoreum CHRISTI *ad cunabula prima ſacellum*
Pace prius parta SIXTVS *in vrbe locat.*

ALIVD.

QVOD Præſepe ſuis eſt ortus dignatus honore
Sidereo pacis lator ab axe DEVS,
Hoc etiam lapidum fulgore exornat, & auri.
SIXTVS, *qui pacem reddidit Auſoniæ.*
Quæ quoniam eſt moles non hic digniſſima tantum
Cerni, ſed late qua patet orbis iter,
Egregiȷ ſtudio vatu celebrata vagatur
Perq. aures paſsim, perq. oculos hominum.

F. ANGELI CAMERTIS A ROCCHA
Auguſtiniani Doct. Theol.

AVGVSTVM *in Terris cur dat Præſepe* TONANTI
SIXTVS? *vt in Cælo nunc ſibi claustra paret.*

EIVSDEM.

ASTRA, *Polumq. refert* SIXTVS, *Cunabula Chriſti*
Dum nouat, & ponit ſplendidiore loco.

EIVSDEM.

A SIXTO *hic quicumque vides Præſepe repoſtum,*
Phidiacam dicas, Parrhaſiamq. manum.

EIVSDEM.

CVR SIXTVS *Præſepe nouat mira arte vetuſtum,*
Quo niſidas ſtellas, æquiparatq. Polum?
Namque Opifex rerum hic fuit, hic Moderator Olympi,
Hic Spes, hic Vita, hic vnica noſtra Salus.

FRANCISCI BENCII
EX SOCIETATE IESV.

ELEGIA.

NOBILE Pontificis SIXTI pia cura ſacellum,
Quo veteres regum vincere tendit opes.
O Praeſepe, DEI cunabula, conſcia partus
Virginei, & Superum concelebrata choris.
Vos ne ab Idumaea Romanae detulit vrbi,
Longam vos Pietas fecit inire viam?
Et tandem exquilijs poſuit, qua tollitur aedes
Virginis & colitur Matris in aede DEVS.
Fortunata aedes, cuius formamque, modumque,
Et ſpatia, & pulchris atria porticibus,
Non hominum potuit ſollertia dicere, ſed vos,
Quae DEVS aeſtiuo miſit ab orbe niues.
Scilicet hanc ſedem Virgo ſibi Mater in vrbe
Legerat, hic primum iuſſerat eſſe domum.
Nec mora, cum Romae violentior incubat aeſtus,
Et canis arentes findit hiulcus agros:
Nocte ſuper media, liquido nix plurima caelo
Labitur, & certo limite ſignat humum:
Deſignatq. ſacrum paries quem ſinuat orbem,
Et queat impoſitum ſuſtinuiſſe tholum.
Conditur hic templum Phrygijs ſublime columnis,
Atque ebore atque auro tecta ſuperba nitent.
Hic praebet pia Mater opem, praeſensq. rogantum
Reſpicit, & caſtos excipit aure ſonos.
Confluit huc tota populus ſimul excitus vrbe,
Confluit huc toto fuſus ab orbe procul:
Confluit huc celebrans diuortia lata viarum,
Pontificis iuſſu nam patuere viae
Nec minus exciſo extollit quae flumina monte,
Tramite per montem proſiluere cauo.

Qua-

Quaq. lapis fuerat, trepidantes adſpicit undas,
Oraq. FELICI *mergere geſtit aqua.*
Tenditur ad MARIAE, *cuius prope limina templi*
Vertice ſideream fers Obeliſce CRVCEM.
Hanc ſimul adſpexit, procul adſtitit, & noua ſumens
Gaudia, ſolicitas concipit ore preces.
Quin & iam facilem genibus perrepere collem
Laetatur ſtudio femina virq. pari:
Et cupide ingreſſi viſu mirabile templum
Attoniti ſubito diriguere metu.
Relligio facit ipſa metam. Dein pronus ad aram
Quilibet aeternum procidit ante DEVM.
Poſt paulo, quo quiſque abijt, quo lumina vertit
Perfruitur viſu mens, capiturq. locis.
Hic matris capit effigies, quae dicitur olim
Pontifici abſciſſam reſtituiſſe manum.
Hic, quia marmorea gemini requieſcitis vrna
Conſortes, quorum conſtitit aere domus.
Hic, quia ſanctorum cineres, caeleſtia dona,
Oſſaq. cuſtodit, relliquiasq. virum.
Hic, quia Pontificem candenti marmore reddit,
Gloria Picentum qui fuit ante ſoli:
Donum SIXTE *tuum media teſtudine templi*
O patriae & gentis nunc decus omne tuae.
Nec tamen hic finis. Rapit hinc Genitricis imago
Cui DEVS *in gremio dulce reſedit onus.*
Illius exemplum caelo veniſſe ſupremo
Creditur, hoc LVCAE *docta imitata manus*
Saepe illinc meminit votis expoſcere pacem
Roma timens, magni dum tumet ira DEI.
Saepe eadem offenſi ſuperatam numinis iram,
Nec fuſa in caſſum vota fuiſſe refert.
Seu foret annus inops, ſeu bellum, ſeu fera peſtis,
Sterneret innumeros Morte furente greges.
Salue o ſancta Parens, hominum fidiſſima cuſtos,
Vna ſalus miſeris praeſidiumq. malis.
Cetera praeteream. Tua ſed cunabula Chriſte,
Sit modo fas, humili voce animoq. colam.

b 2 *Huc*

Huc feror, huc gradibus decliuibus. Hic ego ſupplex
Multa feram multis oſcula cum lacrimis.
Hoc ne igitur teneris primum vagitibus antrum
Ingemuit, dederat quos DEVS *ore puer?*
Hic DEVS *in medio glacialis frigore brumae,*
Hic naſci voluit nocte ſilente DEVS*?*
Vilibus hic molles pannis circumdatus artus
Pertulit hoc duro decubuiſſe toro?
Vos ne etiam Dominum, vos muta animentia veſtrum
Noſcitis, ignoto dum iacet in ſtabulo?
En, video, huc properant ſtimulis communibus acti
Paſtoresq. ouium, caelicolumq. chori.
Hi nitidas feſtis implent concentibus auras,
Hi trepidi ad Puerum munera parua ferunt.
Ruſtica dona ferunt, agnam, fetumq. capellae,
Quiq. breui obriguit lacteus orbe liquor.
Adſpicit hos Virgo, ſed cuſtos Virginis illa
Accipit, ad teneros hi ſubiere pedes.
Fallor? an ex ALTO *micuerunt lumina* MONTE,
Et tremulum pandit STELLA *coruſca iubar?*
Nec procul apparent, quos fulgens purpura reges
Indicat & comitum magna ſecuta manus:
Et iam theſauros vltro ſua dona recludunt,
Quas & opes gemmis diuite fundit Arabs:
Hinc magnum in paruo venerati corpore numen,
Qua ventum eſt, aliam corripuere viam.
O ego, quam vellem totas hic ducere noctes,
Quam vellem hic totos delituiſſe dies.
Non me ſomnus iners, non me dapis improba cura,
Taedia non hinc me longa mouere queant.
Iam quid agam? ſubiere alij, concedere par eſt,
Et qui me, plures hic DEVS *vrget amor.*
Nam velut in fluuio celer vnda ſuperuenit vndae,
Altera ſubſequitur, praeterijtq. prior:
Haud aliter veniunt coetus, abeuntq. viciſſim,
Occupat hic auide, deſerit ille locum.
Huc pia turba venit, templum miratur, & vna
In SIXTI *laudes ambitioſa ruit.*

Viſi-

Viſitur hic facies cultu ſpectabilis aedis
Aureus hic fornix, marmoreumq. ſolum:
Regificum memoratur opus, quaeq. arte magiſtra
Picta ſuis viuunt corpora imaginibus.
Maxima pars vna iunctos veneratur honores,
SIXTE o QVINTE tuos, o PIE QVINTE tuos.
Namque PIO monumenta videt pulcherrima QVINTO
Quae tuus excitat SIXTE perennis amor.
Adde quod & cultis haec addita cura Poetis,
Vt meritas laudes, & ſua facta canant.
Sed licet ingenijs certent, ac diuite vena,
Materiae, quamuis nobile ceſſit opus.
Cernoris hos inter VATES operoſe Sacelli,
Et canis heroo carmina fulta pede.
Certe erat illud opus celebrandum carmine: ſed tu,
Qui tali efferres carmine, dignus eras.

LAVRENTII FRIZOLII.

EXQVILIIS poſitum SIXTI pietate Sacellum
An tolli forma nobiliore poteſt?
Quam pulchra aligeri gaudent teſtudine coetus?
Exercentq. leues tecta per ampla choros?
Hi referunt claros pennis, & veſte lapillos.
Conuexo radiat luminis aura tholo.
Cernitur inferius Praeſepis culmen ab alta,
Ornatum SIXTI quod magis aede nitet.
Praeſepis, vectum Solymis quod finibus olim
Nunc magna in celebri vertice Roma colit.
Et ſtupet aſpectans ſancti myſteria partus,
Illita qua monſtrat ductus ab arte color.
In primis caeli regem, qui membra reclinat
Infans ſtramineo nudus, inopiq. toro.
Inflexis ſeruat genibus ſua pignora Virgo
Mater, & in tacito ſe beat illa ſinu.
Proxima diffuſis radijs ita corpora fulgens,
Vt fugiant acies luce adoperta meas.

b 3 Per-

Poſt vbi deuentum eſt ad limina magna ſacelli,
Atque aram, Chriſtus qua cubat in media.
Continuo excubias alternis vocibus implent,
Hinc hominum cœtus, ætheres inde chori.
En Chriſtus natus, gens hunc nunc omnis adoret,
Conclamant pariter. Gloria ſumma Deo.
In fœno ecce iacet, pugno qui continet orbem,
Paſcitur en paſtor lacte perexiguo.
Virginis vberibus diſtillant pocula cæli,
Filius atque hominis, ſit pater ipſe hominum.
Sic canitur: reſonant vaſti penetralia templi,
Et lacrymas cunctis myſtica ſacra cient.
Aſt multo ante alios afflatus numine SIXTVS
Adſtat, non oculos, non mouet ille manus.
Sed ſtupet, & rerum quæ ſint arcana reuoluit,
Et tacita ſecum talia mente refert:
Quàm bene in Exquilijs celebrantur ſacra Tonantis,
Romanaſq. arceis paruula cuna domat?
Quàm decet excubias vbi Rex Romanus agebat,
Romani excubias paſtor ouilis agat?
Quare agite o cæli, terris demittite rorem,
Et pluuiam optatam, mittite, tempus adeſt,
Qui longum tandem ſitientia temperet arua,
Irriget et naſcens arida corda Puer.
Sic ait: inde oculos ſacra in præſepia figens
Algentem arenti conſpicit in ſtipula.
Et videt, vt lentus bos hinc, hinc tardus aſellus
Ore ſouent tepido membra tenella Dei.
Stat Genitrix impexa comas, roſeoq. refulgens
Vertice, nunc lacrymis ora ſinuſq. rigat.
Et nunc prona ſuum latiſſima pignus adorat,
Nunc illud ſacris admonet vberibus.
Nec minus & ſuperis charum caput adſtat Ioſeph
Sedulus & cælo credita dona fouet.
Ioſeph, qui ſolus ſecreti conſcius alti
Naſcentis Pueri gaudia prima tulit.
Nec non admirans venientum culmine ab alto
Paſtorum cœtus cernit adeſſe pios.

Quo-

Quorum alij teneris frons eſt redimita corymbis.
Aſt alij infanti ruſtica dona ferunt.
Baccas, atque roſas, violas, ſuaueſq. hyacinthos,
Quos illa inſueto tempore fudit hiems.
Hinc alij Cererem expediunt, atq. oua caniſtris,
Effundunt alij dulcia vina cadis.
Hic hædum, ille agnum portat, ſilueſtria promit
Poma hic, ille oleas, caſtaneaſq. nuces.
Roſcida mella, nouiq. tepentia munera lactis
Dant alij, atque hilares, florida ſerta alij.
Parte alia calamos inflant, & carmina dicunt,
Naſcentem reſonant plectra canora Deum.
Auia reſponſant nemorum, ſaltusq. ferarum,
Et dumeta canunt, & caua ſaxa Deum.
Intonſi plaudunt montes, ramosq. virenteis
Expandunt alacres, ſponteq. poma ferunt.
Miteſcunt tygres, nec lædunt unguibus vrſi
Informes quemquam, ſetigeri ve ſues.
Non ſæuos vltra metuunt armenta leones,
Non vltra inſequitur torua leæna lupum.
Quin lupus ipſe vorax agnos innoxius inter
Iam manet, & iuncti bouq. leoq. cubant.
Ipſa inter corylos denſas, virgultaq. picta
Carmine certantes adglomerantur aues.
Panditur interea cælum, imoq. omnis ab alto,
Cælicolum terras turba beata petit.
Et geminant voces, & mulcent æthera cantu
Dulciſono, & ſpargant lilia mixta roſis.
Ecce autem celeri miſſus ſecat aera curſu
Nuncius & medijs viſus adeſſe ſacris.
Atque adiens SIXTVM, æterni mandata Parentis
Explicat, & cunas ire iubet propius.
I, Paſtor, dicens, prima hac paſtoribus olim
Gaudia, Paſtori gaudia prima tibi.
I Felix, iam pone metum, tua gaudia Virgo
Augeat, & dulcis, melliſluusq. Puer.
Dixit, & in media volitans ſe nocte recondit,
Optatum aggreditur carpere SIXTVS iter.

Vt

Vt venit, puerum vt vidit, matremq. ſenemque,
Et qua illum agreſti ſtramine bruta fouent.
Obſtupuit, totos horror tremefecerat artus,
Pertentat tactum pectus amantis amor.
Hinc dulces lacrymas, crebra hinc ſuſpiria fundit,
Et dulcem puerum vox geminata vocat.
Excipit illum vlnis, atque oſcula millia figit,
Atque iterum, atque iterum, nec ſaturatur amor.
Adſpirat cæptis infans, teneroſq. lacertos
Circum colla ſenis nectere latus auet.
Ceu quondam Solymis aurata in veſte ſacerdos
Promiſſi certus, templa tonantis adit.
Iam ſenior, mortem ſed non viſura ſenectus,
Ni detur tectum carne videre Deum.
Quemq. vbi conſpexit, tetigitq. ad ſidera palmas
Tendens, ſic fatur. Iam mihi viſa ſalus:
Iam populos ſæua video ditione tyrannis
Ereptos moriar, iam mihi viſa ſalus.
Iam lætus moriar, tu me dimitte precantem
Summe Deus, moriar, iam mihi viſa ſalus.
Haud aliter SIXTVS *longe venerabilis æuo,*
Candida dum Pueri tangere membra licet.
Exclamat lacrymans, & cum data copia fandi,
Ridentem infantem talibus alloquitur.
Parue Puer, ſed magne Deus, cui pontus, & æther
Paret, & excelſi lumina magna globi.
O cordis ſpes ſola mei, Regnator olympi
Aeterno mundum qui regis Imperio.
Quis te pauperiem, frigus, malaq. omnia ferre
Compulit, o ſummi chara Dei ſoboles?
Sat ſcio, ſolus amor docuit contemnere cœli
Sidereas ſedes, & mala tanta pati.
Vicit iter durum pietas, generiſq. cadentis
Humani, quem olim culpa momordit atrox.
Immanem tu hoſtem terraq. Ereboq. potentem
Deuicturus ades, tartareaſq. domos.
Iam te Cocytus, Phlegeton, & pallida Ditis
Regna tremunt, & Styx, Eumenidumq. furor,

Per

Per te certa ſalus miſeris, per te ardua cæli
Iam concluſa diu porta recluſa patet.
Infeſta en iam bella ſilent, pax aurea mundo
Redditur, & pietas, ſpesq. fidesq. & amor.
Et, quæ iamdudum noſtris fuit exul ab oris,
Lætitia accedit, concomitata iocis.
Ergo adſis bonus, o nobis, plebemq. patresq.
Reſpice parue puer, reſpice magne Deus.
Et mihi, quem pecori longe lateq. per orbem
Immenſum ſparſo, præficis immeritum,
Da partos ſeruare greges, tuq. adijce caulis
Quos aſper vel lupus, vel malus anguis habet.
Nil mortale peto, tantum tua numina Mauri
Agnoſcant, Indi, Thraces, & Antipodæ.
Sic rogat, oranti ſubridens annuit ingens
Paſto, nec ceſſat baſia caſta dare.
Et molli amplexu geſtit conceſſa petenti
Vota ſeni, & blanda ſignificare manu.
Tum demum SIXTVS *numen veneratus amicum*
Ad ſua mox rediens, ſacra diurna parat.

ILLVSTRISSIMI DOMINI
CAMILLI CAIETANI.

DVM victis populis caligine merſa profunda
Iura Deosq. tuos impia Roma dares,
Paupere ſub tecto Deus infans nocte ſilenti
Clarus in obſcuro naſcitur oppidulo.
Nunc quia ſuſpiciens auras iam libera cælum
Hauſiſti, & melior numina vera colis.
Iure caſas humiles generoſa puerpera liquit,
Inſeditq. tuis virgo beata iugis.

Pro

Pro paleis auro, pro ligno marmore gaudet:
Pro vili hoſpitio templa ſuperba petit.
At non paſtores Puer a præſepibus arcet
Officio vigiles, ſollicitaq. prece
Hinc Pius & titulis & munere clarus amici
E Pario ſpirat marmore lætitiam.
Inde potens animis & præſens corpore SIXTVS
Ad CHRISTI *obſequium ſedulus vrget oues:*
Sollemneſq. iuuat pulchra ad præſepia pompas
Ducere, & æternum concelebrare Patrem,
Vrbis qui tenebras, patefacta luce, reſoluit,
Sanguine luſtratos reſtituitq. locos,
Qui rerum Dominos eductos paupere terra
Conſtituit, cæli clauigeroſq. facit.
Hæc reputat SIXTVS, *dum fletibus irrigat aras,*
Et Matri & Puero dona opulenta ſacrat.
Matris at admonitu precibus lacrymiſq. mouetur
Paruulus, inq. ſenis proſilit ecce ſinum.
Hinc vigor, et duris fiducia maxima rebus,
SIXTE, *tibi, & chari prouida cura gregis*
Anxius ardentes perſentis corde fauillas,
Et libras vires armaq. ſuſtaparas:
Seu miſeros tentas reuocare ad ouile Britannos,
Seu curuare tuum, perfide Turca, genu.
Annue ſancte Puer, votis ſtat certa voluntas
Cuncta pati & nullo eſt gloria pulſa metu.
Aſpice Præſepi quos dat modo SIXTVS *honores*
Quæ victo Solymis hoſte trophæa dabit?

ILLVSTRISS. DOMINI THOMÆ AVALI

Marchionis Piſcariæ filij.

INdutus mortale Deus cum corpus in auras
Intactæ ex aluo Virginis emicuit.
Pax terras late compoſtas alma fouebat,
Gaudia tranquillo pacis erant pelago.

Iam

Iam quando ſine pace DEVS, *nec templa, nec vlla*
Aequis reſpectat munera luminibus.
Marmoreum CHRISTI *ad cunabula prima ſacellum*
Pace prius parta SIXTVS *in vrbe locat.*

ALIVD.

QVOD Præſepe ſuo eſt ortus dignatus honore
Sidereo pacis lator ab axe DEVS,
Hoc etiam lapidum fulgore exornat, & auri.
SIXTVS, *qui pacem reddidit Auſoniæ.*
Quæ quoniam eſt moles non hic digniſſima tantum
Cerni, ſed late qua patet orbis iter,
Egregij ſtudio vatis celebrata vagatur
Perq. aures paſſim, perq. oculos hominum.

F. ANGELI CAMERTIS A ROCCHA
Auguſtiniani Doct. Theol.

AVGVSTVM in Terris cur dat Præſepe TONANTI
SIXTVS? *vt in Cælo nunc ſibi clauſtra paret.*

EIVSDEM.

Aſtra, Polumq. refert SIXTVS, *Cunabula Chriſti*
Dum nouat, & ponit ſplendidiore loco.

EIVSDEM.

A SIXTO *hic quicumque vides Præſepe repoſitum,*
Phidiacam dicas, Parrhaſiamq. manum.

EIVSDEM.

CVR SIXTVS *Præſepe nouat mira arte vetuſtum,*
Quo nitidas ſtellas, æquiparatq. Polum?
Namque Opifex rerum hic fuit, hic Moderator Olympi,
Hic Spes, hic Vita, hic vnica noſtra Salus.

FRANCISCI BENCII
EX SOCIETATE IESV.

ELEGIA.

NOBILE Pontificis SIXTI pia cura ſacellum,
Quo veteres regum vincere tendit opes.
O Praeſepe, DEI cunabula, conſcia partus
Virginei, & Superum concelebrata choris.
Vos ne ab Idumaea Romanae detulit vrbi,
Longam vos Pietas fecit inire viam?
Et tandem Exquilijs poſuit, qua tollitur aedes
Virginis & colitur Matris in aede DEVS.
Fortunata aedes, cuius formamque, modumque,
Et ſpatia, & pulchris atria porticibus,
Non hominum potuit ſollertia dicere, ſed vos,
Quas DEVS aeſtiuo miſit ab orbe niues.
Scilicet hanc ſedem Virgo ſibi Mater in vrbe
Legerat, hic primum iuſſerat eſſe domum.
Nec mora, cum Romae violentior incubat aeſtus,
Et canis arentes findit hiulcus agros:
Nocte ſuper media, liquido nix plurima caelo
Labitur, & certo limite ſignat humum:
Deſignatq. ſacrum paries quem finiat orbem,
Et queat impoſitum ſuſtinuiſſe tholum.
Conditur hic templum Phrygijs ſublime columnis,
Atque ebore atque auro tecta ſuperba nitent.
Hic praebet pia Mater opem, praeſensq. rogantum
Reſpicit, & caſtos excipit aure ſonos.
Confluit huc tota populus ſimul excitus vrbe,
Confluit huc toto fuſus ab orbe procul:
Confluit huc celebrans diuertia lata viarum,
Pontificis iuſſu nam patuere viae.
Nec minus exciſo extollit quae flumina monte,
Tramite per montem proſiluere cauo.

Qua-

Quaq. lapis fuerat, trepidantes adſpicit undas,
Oraq. FELICI *mergere geſſit aqua.*
Tenditur ad MARIAE, *cuius prope limina templi*
Vertice ſideream fers Obeliſce CRUCEM:
Hanc ſimul adſpexit, procul adſtitit, & noua ſumens
Gaudia, ſolicitas concipit ore preces.
Quin & iam facilem genibus perrepere collem
Laetatur ſtudio femina virq. pari.
Et cupide ingreſſi viſu mirabile templum
Attoniti ſubito diriguere metu.
Religio facit ipſa metum. Dein pronus ad aram
Quilibet aeternum procidit ante DEUM.
Poſt paulo, quo quiſque abyt, quo lumina vertit
Perfruitur viſu mens, capiturq. locis.
Hic matris capit effigies, quae dicitur olim
Pontifici abſciſſam reſtituiſſe manum.
Hic, quia marmorea gemini requieſcitis urna
Conſortes, quorum conſtitit aere domus.
Hic, quia ſanctorum cineres, caeleſtia dona,
Oſſaq. cuſtodit, reliquiaſq. virum.
Hic, quia Pontificem candenti marmore reddit,
Gloria Picentum qui fuit ante ſolis.
Donum SIXTE *tuum media teſtudine templi*
O patriae & gentis nunc decus omne tuae.
Nec tamen hic finis. Rapit hinc Genitricis imago
Cui DEUS *in gremio dulce reſedit onus.*
Illius exemplum caelo veniſſe ſupremo
Creditur, hoc LUCAE *docta imitata manus*
Saepe illinc meminit votis expoſcere pacem
Roma timens, magni dum tumet ira DEI:
Saepe eadem offenſi ſuperatam numinis iram,
Nec fuſa in caſſum vota fuiſſe refert.
Seu foret annus inops, ſeu bellum, ſeu fera peſtis,
Sterneret innumeros Morte furente greges.
Salue o ſancta Parens, hominum fideliſſima cuſtos,
Vna ſalus miſeris praeſidiumq. malis.
Cetera praeteream. Tua ſed cunabula Chriſte,
Sit modo fas, humili voce animoq. colam.

b 2 *Huc*

Huc feror, huc gradibus decliuibus. Hic ego ſupplex
Multa feram multis oſcula cum lacrimis.
Hoc ne igitur teneris primum vagitibus antrum
Ingemuit, dederat quos DEVS *ore puer?*
Hic DEVS *in medio glacialis frigore brumae,*
Hic naſci voluit nocte ſilente DEVS*?*
Vilibus hic molles pannis circumdatus artus
Pertulit hoc duro decubuiſſe toro?
Vos ne etiam Dominum, vos muta animantia veſtrum
Noſcitis, ignoto dum iacet in ſtabulo?
En, video, huc properant ſtimulis communibus acti
Paſtoresq. ouium, caelicolumq. chors.
Hi nitidas feſtis implent concentibus auras,
Hi trepidi ad Puerum munera parua ferunt.
Ruſtica dona ferunt, agnum, fetumq. capellae,
Quiq. breuis obriguit lacteus orbe liquor.
Adſpicit hos Virgo, ſed cuſtos Virginis illa
Accipit, ad teneros hi ſubiere pedes.
Fallor? an ex ALTO *micuerunt lumina* MONTE*,*
Et tremulum pandit STELLA *coruſca iubar?*
Nec procul apparent, quos fulgens purpura reges
Indicat & comitum magna ſecuta manus:
Et iam theſauros vltro ſua dona recludunt,
Quas & opes gremio diuite fundit Arabs:
Hinc magnum in paruo venerati corpore numen,
Qua ventum eſt, aliam corripuere viam.
O ego, quam vellem totas hic ducere noctes,
Quam vellem hic totos delituiſſe dies.
Non me ſomnus iners, non me dapis improba cura,
Taedia non hinc me longa mouere queant.
Iam quid agam? ſubiere alij, concedere par eſt,
Et quia me, plures hic DEVS *vrget amor.*
Nam velut in fluuio celer vnda ſuperuenit vndae,
Altera ſubſequitur, praeteritq. prior:
Haud aliter veniunt coetus, abeuntq. viciſſim,
Occupat hic auide, deſerit ille locum.
Huc pia turba venit, templum miratur, & vna
In SIXTI *laudes ambitioſa ruit.*

Viſ.

Viſitur hic facies cultu ſpectabilis ædis
Aureus hic fornix, marmoreumq. ſolum:
Regificum memoratur opus, quæq. arte magiſtra
Picta ſuis viuunt corpora imaginibus.
Maxima pars vna iunctos veneratur honores,
SIXTE o QVINTE tuos, o PIE QVINTE tuos.
Namque PIO monumenta videt pulcherrima QVINTO
Quae tuus excitat SIXTE perennis amor.
Adde quod & cultis haec addita cura Poetis,
Vt meritas laudes, & tua facta canant,
Sed licet ingenijs certent, ac diuite venâ,
Materiae, quamuis nobile ceſſit opus.
Cerneris hos inter VATES operoſe Sacelli,
Et canis heroo carmina fulta pede.
Certe erat illud opus celebrandum carmine: ſed tu,
Qui tale efferres carmine, dignus eras.

LAVRENTII FRIZOLII.

EXQVILIIS poſitum SIXTI pietate Sacellum
An tolli forma nobiliore poteſt?
Quam pulchra aligeri gaudent teſtudine cœtus?
Exercentq. leues tecta per ampla choros?
Hi referunt claros pennis, & veſte lapillos.
Connexo radiat luminis aura tholo.
Cernitur inferius Præſepis culmen ab alta,
Ornatum SIXTI quod magis æde nitet.
Præſepis, vectum Solymis quod finibus olim
Nunc magna in celebri vertice Roma colit.
Et ſtupet aſpectans ſancti myſteria partus,
Illita quæ monſtrat ductus ab arte color.
In primis cæli regem, qui membra reclinat
Infans ſtramineo nudus, inopsq. toro.
Inflexis ſeruat genibus ſua pignora Virgo
Mater, & in tacito ſe beat illa ſinu.
Proxima diffuſis radijs tria corpora fulgent,
Vt fugiant acies luce adoperta meas.

Perſpicuus ſic pruna rubens circundata flammis,
Sic liquida piſcis lumina fallit aqua.
Stat nitido paries diſtinctus marmore, & auro.
Viſendi huc oculos ſingula raptat amor.
Materiæ non ars, arti non inuidet illa.
Non eſt, quo tantum creſcere poſsit opus.
Tu tamen Aonidum BADESII *magna ſororum*
Gloria, Romulei ſpesq. decusq. ſoli,
Efficis, aurati decus vt mirabile templi
Carmine ſe credat pulchrius eſſe tuo:

IOANNIS CARGÆ.

P*RAESEPE, cunas Chriſte tuas, pijs*
SIXTVS, *recluſit vatibus, hic vbi*
Aequauit altris Exquilinum,
Virginis, & genitricis aedem.
Huic o beate redde Deus loco
Quos ore cantus agmina cælitum
Dedere, quã tu nocte lucem
Gentibus exoriens tuliſti.
Et carmen addas, quale BADESIVS
Edit, priorum dum renouat melos;
Hos, & per occaſus, & ortus
Fertq. euum, reſonatq. SIXTVM.

SILVII ANTONIANI.

P*RAESEPE anguſtum, magnum concluſit Olympum*
Cum Virga peperit mater infantem Deum.
Nunc SIXTI *templum anguſtum magni inſtar Olympi*
Sacri ſacellum amplectitur Præſepij.
At geminum veluti cælum felicibus auſis
Sublime carmen continet BADESII.
Obſtupuit natura Deum fenoq. iacentem,
Sinuq. preſſum Virginis puerperæ.

Quin-

QVINTI Delubrum SIXTI ſtupet inclyta Roma,
Quo ſol reſurgens pulchrius nil aſpicit.
Te, quoque BADESI forſan mirabitur orbis,
Pelago ratem auſum tam profundo credere.

POMPEII VGONII.

LYSIPPOS, habuitq. Heros Pellæus Apelles,
Centum Dædaleas artificumq. manus:
Non tamen illi alter potuit contingere Homerus,
Qui caneret fortis Regia facta ſono.
Magno ergo maior tu Princeps optime, cuius
Non ullis ætas deficit ingenijs.
Stat Lyſippæo tibi nobilis ara labore,
Illic & varium fulget Apellis opus.
Deerat Mæonides facundi Muſa BADESI
Rettulit hunc, alta perſonuitq. tuba.
FELIX es vere felix, ſed vivida virtus
Hunc tibi fortunam, maxime SIXTE, facit.
Ingenijs impenſus honos exſuſcitat illa,
Aoniumq. fouet Principis aura nemus.

ALIVD.

DELVBRO SIXTVS Præſepe, BADESIVS ornat
Carmine delubrum: certat vtrumque decus.
Illud ſidereo tranſcendit culmine nubes,
Hoc ſe ſublimi tollit ad aſtra pede.
Durabit ſolido ſubfultum marmore templum,
Nulla eſt in numeros tui habitura dies.
Præradiat fuluo fornix, parieſq. metallo,
Aurea vena fluit diuitis ingenij.
Duxit Apellæa varios manus arte colores,
Hic quoque diſtinctum eſt nobile vatis opus.
Lumina ſpectantum tenet obſtupefacta Sacellum,
Attonitos animos Muſa diſerta rapit:
Quanta tuum manet, o BADESI, gloria nomen
Quantus & æterna poſteritatis honos?

Quàm

Quam late SIXTI *pietas volat æmula cælo,*
Tam video famam carminis ire tui.

A L I V D.

CEDITE, Hieronymus, Romani, cedite Reges,
Dixit. vbi SIXTI *nobile vidit opus.*
Hieronymi vt SIXTVS *legit monumenta, Maronem,*
Neſcio quem, dixit, ſæcla tulere nouum.

A L I V D.

DELVBRO Chriſti cunabula clauſit in aureo
SIXTVS: *& Artiſicum Roma celebrat opus.*
Tu canis Heroo delubrum carmine SIXTI,
Et dignum toto eſt hoc opus orbe legi.
Cedat Phidiacus Muſæ labor, vndique terras
Permeat hæc, vno clauditur ille loco.

HORATII LANCELOTTI.

ORNAVIT CHRISTI SIXTVS *Præſepia templo,*
Quo nihil e cælo pulchrius aſtra vident.
Carminibus toti mittit BADESIVS *orbi*
Mirandum ſumma relligionis opus.
Magna opere ex tanto ſurgit tibi gloria SIXTE,
Non minor egregio vatis ab eloquio.

AVRELII VRSI.

QVO properas hoſpes? SIXTI *num forte Sacellum*
Quæris? in hoc vno eſt carmine: ſiſte pedem.
Quàm ſimilis, viden, eſt templo, numeriſq. venuſtas?
Vtq. idem in duplici ſe probat ore lepor?
Carmen agit, quod marmor agit, nec marmoris ars
Carminis ars cedit: vincit vtrumque fidem.
Miraris? non ficta loquor. Roma hæret, & vnum
In gemina effigie cernere iurat opus.

MV-

MVTII RICCERII AD HIERONYMVM Badeſium.

RARVS honos manus, templum quòd marmore & auro
Fulgeat, & mutus ſpiret ab arte color.
Rarus honos lingua, vates quod marmor & aurum
Explicet, & mutum concinat artis opus.
Lingua manu hic certet: cedet tibi palma, BADESI,
Ars ſpirare dedit: dat tua Muſa loqui.

IOSEPHI CASTALIONIS.

HOC quoque, SIXTE, tuis titulis acceſſit honoris,
Quod tibi nobilium ſurgit ſeges aurea vatum,
Atque tuas docto modulatur carmine laudes.
Auguſti ſaeclum nihil eſt, quod noſtra requirant
Tempora: maiorem nemo te numque Poetis
Materiam tribuit, nemove impenſius umquam
Ingenia in tanto ſolio Parnaſſia fouit.
Qui laudanda facit, laudari ducit honeſtum.
Carmina nec ſpernit, cui cordi eſt fama ſuperſtes.
Carmina res geſtas populorum in longa propagant
Saecula: carminibus viuunt pia nomina regum.
Caetera victa aeuo, vel vi monumenta fatiſcunt:
Ius habet in ſolos verſus iniuria nullum.
Quae tua dilectis mandant praeconia chartis
Pierÿs vates, viuent, dum cernuus orbis
Ad vaticani procumbet limina templi.
Hic canit aerio pendentes fornice riuos.
Ille Obeliſcorum tollit miracula caelo.
Exquilias, ſanctumq́ Dei natale celebrat
Inſigne puro Præſepe BADESIVS ore.
Nos quoque per laudes (tantus Pater annue cœptis)
Ire tuas iuuat, & ſeruatas dicere ſedes
Italiae, partamq́ tua virtute quietem.
Sic tua longinquas penetrabit gloria terras
Et tua ſic ſeri cognoſcent facta nepotes.

FRAN-

FRANCISCI LANCELLOTTI.

EXTVLIT aerio ſuſpenſum fornice templum
SIXTVS, & innumeras indidit artis opes.
Illius effigiem docto BADESIVS ore
Expreſsit, tanto dignum opus ingenio.
Quid iam Roma facis duplici iam diues honore?
Attonita geminum ſuſpice mente decus.

BALDVINI FELICIS.

AVGVSTVM SIXTI ingreditur quicunq. Sacellum,
Dum decora attonita mente tot alta videt,
Ecquis, ait, poſthac priſcos iactare labores
Audeat, & titulos, artificumq. manus?
Seu rutilis niteant lata tectoria cruſtis,
Seu coeant miris marmora ſecta modis,
Seu reddat viuas rerum pictura figuras,
Quidquid erit, nullum clarius extat opus.

ALIVD EIVSDEM AD HIERONYMVM
Badeſium.

NE tantum aurato decorentur fornice Quinti
SIXTI opere atheres ſacra incunabula Regis,
Ipſe opus illuſtras adeo praclare BADESI
Carminibus cultis, vt fornix cedat & aurum.

DE STATVA PII V. ET SIXTI V. P. M.

In Sacello Exquilino.

THOMAE BOZII.

FRANCISCI alumnus hinc, & inde Dominici
Chriſti adſidens cunabulis.
Viſi altero auſpice claſſe Turci nautica,
Et perduelles Gallici.
Ab altero expertmur alti conſili
Ope, omnia exſcindi mala.
En iam peremptos Italis ſicarios,
Caſuſq. Gallie impios.
Viſi olim ob hac tenere templum decidens
Franciſcus, atque Dominicus.
Iure ambiunt Chriſtiq. natalem locum
Hinc SIXTVS, atque illinc PIVS.
De more Patrum, quod ſuorum fulciant
Domum Dei, ne corruat.

INCERTI.

COMPLVRES templum SIXTI cecinere Poeta,
Tot miranda vnus dicere vix potuit,

ALIVD.

EGREGII ſacrum vates cecinere ſacellum
SIXTI, nec dum omnes, omnia mira canunt.

FINIS.

99946260